

De simulatis virtutibus .	37.
De appetitu virtutum .	36.
De pugna virtutum contra vicia .	38.
De superbia .	38.
De luxuria vel fornicatione .	39.
De continencia .	20.
De cupiditate .	21.
De gula .	22.
De ebrietate .	23.
De abstinentia .	22.

Incipit liber . Secundus ystorii .

De sapientia .

Cap. primū .

Omnis quī scdm deū sapiens est beatus est . Beata vita cognitio diuinitatis . virtus boni operis est . Virtus boni operis fructus eternitatis ē . Quī scdm seculū sapiēs est scdm deū stultus ē . Vñ a ppheta . Stultus inquit factus est homo a sapientia sua . Primū est sciencie studium querē deū deinde honestatē vite cum innocēcie opere . Nullus sapienciā dei plene recipit nisi qui se abstrahere ab omni actionū cura cōtendit . Vñ a scriptū est . Sapiētiā scribe in tpe ocij . a qui minoratur actu ipse p̄cipiet eam . Non ad pueniētiā arcem puto illum puenisse qui scit

secreta dei se penetrare nō posse. Tunc autē re-
cte deum cognoscimus. quādo cum perfecte scire
nō denegamus. Interdū quēdā nescire conue-
nit. null⁹ autē in culpa maior est. q̄ ille qui deū
nescit. Inuestigacōem veri multorū est querere.
s̄ querere et puatorū inuenire. Ea autē que
supra hominis intelligentiā sunt scrutanda nō
sūt. quicquid supra hominis intellectum est. que-
rendum non est. cōsilio autem diuino seruan-
dum est. ut hoc credatur esse iusticia qđ diu-
ne placuerit volūtati. Non enim poterit esse in-
iustum qđ iusto complacet iudici. Omnis sapi-
entia ex scientia et opinacione consistit. Melior
est autē ex scientia veniens q̄ ex opinione sen-
tencia. nā illa vera est ista dubia. Ad maioris
culpe cum nulum pertinet. scīe quem q̄ quid se
qui debeat et sequi nolle q̄ sciat. Vnde a domi-
nus. Seruus inquit scīens voluntatem domini
sui et nō faciens digne plagis vapulabit mul-
tis. Et iacobus. Scienti inquit bonum et non fa-
cienti peccatum est ei. Simpliciter cum igna-
tia vocari stulticiam. simplicitatem vero cum
prudētia. vocari sapientiam. Vtile est mul-
ta scire et recte viuere. Qđ si vtrumq; non va-
lemus melius est ut bene viuendi studium q̄
vltra scīendi seqmur. Nō pertinere ad beatitu-
dinē cōsequendam scīentia scripturarū. nec esse

beatum multa scire. s. esse magnū beate vīvere
nichil posse omnem scire prudēciam cum ig
norantia dei. a nichil obesse scētibz deum ig
norāciam mundi. Perfec̄te aut̄ sc̄t quū deū pri
us a ista nō p se. s. p deo sc̄t. Nichil obesse cui
q̄ si p simplicitatē aliquā de elementis indigne
senciat dūmō de deo pnūciat vera. Nā q̄uis de
incorp̄is corp̄isq; naturis nequeat q̄sq; dis
putare beatū tamen illum facit vita recta cum
fide.

De fide. Cap. 2.

Non posse ad beatitudinē veram puenire n̄
per fidem. Beatū autē esse qui a recte credē
do bene vīuit a beneuīuēdo fidē rectam custodit
deus si creditur merito inuocatur et queritur
ac p hoc tūc perfecte laudatur. quādo a credē
Non tantū id credēdum est qd̄ sensu carnis di
noscamus. s. magis etiā quod intellectu mēt̄is
cōspicimus id est deum. Sine fide nemo potest
placere deo. Omne enim q̄ non est ex fide pecca
tum est. s. fides nequa q̄ vi extorquet. sed racō
ne atq; exemplis suadet. Quibus autē exigit
violenter pseuēare in eis non potest. exemplo
ut ait quidam nouelle arboris cui? si quis cacu
men violēter impresserit. denuo dū laxatur in
id q̄ fuerat ofestim reuertitur. Sicut homo libe
ro arbitrio cōditus sua sp̄te diuertit a deo ita
a ppria mēt̄is cōuersione credendo recurrit ad

deū ut libertas agnoscat̄ arbitriū p̄ p̄riā vo-
lūtatem. a beneficiū gratie per acceptam fidei fir-
mitatē. In corde respicit̄ deus fidē. vbi se nō pos-
sūt homines excusare. qui ore simulant verita-
tis p̄fessionem a corde retētant cruoris impieta-
tem. Sicut nichil p̄ficiat̄ fides que ore retinetur
a corde non creditur. ita nichil p̄ fide futura fi-
des que corde tenetur si ore p̄futura non profe-
ratur De tali enim fide p̄pheta ita quosdam ob-
uīrgat dicens. Prout fides. ablata ē de ore eorū
fides enim que corde creditur. cōfessione oris
ad salutē profertur. Vacuū esse sine operibus
fidem. a frustra sibi de sola fide blāditur. qui bo-
nis opibus non ornatur. Qui crucem portat de-
bet mūdo mori. nam ferre crucem mortificare se
ipsum est ferre a nō mori simulacō ypocritarū
est. Qui p̄ fidem cōgnitōnem dei habent. a operi-
bus obscurantur exēplū balaā sequūt̄ q̄ cadēs
ope aptos oculos habuit p̄ cōtēplacōnis fidē.
Carnales fidē nō p̄ v̄tute aī s̄ p̄ modo solent
q̄rere t̄pali. Vñ a dñs dicit Queritis me nō q̄
vidistis signa s̄ q̄ māducaistis de panibz. Xpi
an̄ mal̄ dū scdm euāgelij doctrinā nō viuit e-
t̄iā ip̄az fidē quā verbo colit oborta tēptacōe faci-
le p̄dit. Multī fide tm̄ xp̄iani sūt ope vero a xp̄i
aue doctrine dissentiūt. Multī q̄ fidē xp̄i ex cor-
de nō amāt. s̄ humano terrore cōpulsī eandē p̄

ypocritim tenere solent. et qui esse nō possunt
apte mali. ppter terrorē fidei boni noscūt. Ama
tores mūdi pugnāt aliquādo p fidei et alijs qui
dem proficiūt. Ipsi vero amore terreno impli
cati cęlestia nō requirūt s; verbo tantum fidem
defendūt. Quidam pro fide etiā hereticos inse
quūtur s; p arrogāciā eos qui intra ecclesiam
sunt cōtempnūt. Aduersarios quidem fidei cō
sulant pro infidelitate sed fideles p̄munt fasce
supbie.

De Caritate. Cap. 3.

Quāuis nonnulli fidei atq; opibus s̄ctis vi
deantur esse participes. tamē quā priuā
tur a caritate fraterne dilectionis nullū habēt
incrementū virtutis. Nam sicut ait ap̄tus. Si
tradidero corpus meū ita ut ardeam caritatem
non habuero nichil michi p̄dest. Sine amore
caritatis quīs quis recte credat. ad eternā be
atitudinem puenire nō potest. q̄ tanta est cari
tatis virtus ut etiā prophēcia et martiriū sine
illa nichil esse credantur. nullū premiū carita
ti cōpensatur. Caritas enim virtutum omnīū
op̄inet principatum. vñ et vinculū perfectōis
caritas ab apostolo dicitur eo q̄ vniuersę vir
tutes eius vinculo religēt. Dilectō dei mortū cō
patur dicēte salomone. Valida est ut mors di
lectō. Id circo quā sicut mors violēter sepat a
nimā a corpore. ita et dilectō dei violēt segregat

hominē a mundāno a carnali amore. Qui pece
cepta dei cōtempnit. deū non diligit. Neq; enim
regē diligim⁹. si odio leges eius habem⁹. Te
nēda ē cū sanctis viris vnitas caritatis. a quā
to se quisq; subtrahit mundo. tanto opus ē ut
se assoāiet bonoz cōsortio. Caritas enim in dile
ctione dei a proximi cōstat. seruat autem in se
dilectionem dei qui a caritate non diuiditur
proximi. qz q̄ a fraterna societate seernitur a
diuine caritatis p̄ticipacōne priuatur. Nec po
terit deū diligere qui noscitur in p̄ximi dilectio
ne errare. x̄ps deus a homo diligēdus est. Totū
ergo x̄pm non diligit qui hominē odit. Bono
rū discretō est nō odisse personas sed culpas. a
recte dicta pro falsis non spernere sed proba
re. Qui imperfecti sunt in dei amore. sepe a vicis
separari disponut. sed pondere viciorum gra
uati rursus ad ea vicia que optant relinquere
reuoluūtur.

De Spe.

Cap. 2.

Qui male agere nō desistunt vana spē indul
gētiā de dei pietate requirunt. Quā recte
quererēt si ab actione praua cessaret. Metuen
dū valde ē ut neq; p spē venie quā p̄mittit de⁹
p̄seuerāt peccem⁹ neq; quia iuste peccā distin
git veniā despem⁹. s̄ vtroq; piculo euitato a
malo declinemus a de pietate dei veniā spemus

Omnis quippe iustus spe a formidine metet. q̄
nūc illum ad gaudiū spes erigitur nunc ad for-
midinem terror gehenne addicit.

De Grati. Cap. 7.

Interdum peccātib⁹ nobis sua deus dona
non retrahit ut ad spem diuine ꝓpiciatōis
mens humana cōfurgat. Nam nō potest ouer-
sum spernere quē peccātem suis beneficijs ꝓuo-
cat ad se redire. Confessionē hominis non esse
humane virtutis. Nā si cōfessionem boni opis
non in nobis bonis opibus opatur cur ꝓ ꝓp̄te
tam dicitur. Cōfessio a magnificēcia op⁹ eius
Ab illo enim nob omnia bona gratia preueniē-
te donatur. Nā nichil boni opis dedim⁹ ꝓ qđ
cōfessionem fidei accīpe metēmur. Profectus
hominis donū est dei. nec a se potest quis ꝓ. sed
a dño corrigi. non enim q̄tꝓ boni habꝓ ꝓp̄iū
homo cui⁹ via nō eius est. testāte ꝓpheta. Scio
dñe q̄ nō est hominis via eius. nec viri est ut
ambulet a dirigat gressus suos. Sciant liberi
arbitrii defensores. nichil posse i bonū sua ꝓre-
ualere virtute. nisi diuine gracie sustētēt iua-
mine. vñ a ꝓ ꝓpheta dicit dñs. ꝓdicō tua isrl̄.
tācum in me auxiliū tuū. quasi diceret. ut ꝓe-
as tuo merito ut salueris meo auxiliio. Homi-
nis meritū supna grā non ut veniat preuenit
h̄ postꝓ̄ venerit atq; ad imaginē mētē veniēs

facit in ea meritū qđ remuneret . qui solum in
uenerat qđ puniret . Quid enim ex se latro ille
meruit qui de faucibus mortis cruce ascendit.
de cruce paradisum adiit . Reus quidē ille ⁊ frater
no sanguine venit crucētus sed diuina gratia in
cruce mutatur . Sciendum ⁊ nostra sit iusticia
in hijs que recte agim⁹ . et dei grati eo qđ eā me
reamur . Hec enim ⁊ dantis dei ⁊ accipiētis est
hominis sicut et panē nostrū dicim⁹ quem ta
men a deo accipere postulam⁹ . Spiritualis grati
a non omnib⁹ distribuitur . sed tantūmodo ele
ctis donatur . Nō enim omnium est fides quam li
cet ⁊ si plurimi suscipiūt . opus tñ fidei non ose
quunt . In diuisione donoz diuersi percipiunt o
pus tamē diuersa munera nō tñ cōdūtur vni
oia . ut sit p humilitatis studio qđ alter amire
tur in altero . Nā qđ in ezechiele aialū ale alteā
ad alterum parciūtur . virtutes designantur sã
ctorū mutuo se affectu prouocācium atq; alter
no exemplo inuicē sese erudientium . Munera
gñarū aliñ ista . aliñ vero donātur illa . nec datur
ita vni . ut non egeat alteri . Possē fieri nō est
dubiū ut hiñ quos quidam virtutum excellen
da atcedūt dei repentina preuenti gratia quos
dā compendio sanctitatis preueniant . Et dum
sint ouersioe postremi . subito efficiūt virtutis
culmine pmi . Dū quisq; aliqđ donū accipit . nō

appetat amplius quā q̄ meruit ne dum alterius
membrī officiū arripe temptat. id q̄ meruit p
dat. Cōturbat enim corpis ordinē totū. qui nō
suo utē⁹ officio furripit alienū. Mali dona ide
o ad dampnacōnem accipiunt. q̄ illa nō ad de
i laudem sed ad suā vanitatē vtunt. Bona ma
le vtuntur quia ea que illis a deo donata sunt. in
malos vsus assumūt sicut ingemū sicut cetera
dei bona. Multa dei bona habem⁹ que nos ab e
o p̄cepisse cognoscimus. Nā qd̄ sapiētes sum⁹
qd̄ diuites qd̄ potentes existim⁹. non alterius
s̄ diuino munere sum⁹. Vt amur ergo optime
diuina beneficia quatin⁹ et deum non peniteat
dedisse. et nob̄ accepisse sit vtile. Auferre deus
dicatur homini donū aliquod. qd̄ homo nō ha
buit. id est quod accipe non meruit. Sic et ob
durare deus dicatur hominē non eius faciendo
duriciam s̄ non auferendo eā. quā sibi ipse nu
triuit. non aliter et ob cecare dicatur quosdam
deus. non ut in eis eandē ipse cecitatem faciat
sed qd̄ p̄ eoz̄ inutilibus meritis. cecitatē eoz̄
ipse non auferat. Plerisq̄ datur dei dona. per
seuerācia vero dom̄ nō dat. Et inde est quod q̄
dam in principio cōuersionis habēt bona fine
vero malo claudūtur. Electi vero accipiūt et cō
uersionis donū et pseuerāciā dom̄. ea vero cau
sa est qd̄ q̄dam et bene incipiunt et bñ finiunt.

Omina est predestinacō siue electorū ad re
 quem. siue reproborū ad mortem. Vtraq;
 diuino agitur iudicō ut semp electos et supna
 a interiora sequi faciat. sempq; reprobos ut in
 fima a exteriora delectētur. a interiora deserēdo
 permitit. Sicut homo ignorat terminū lucis a
 tenebray. vel vtriusq; rei quis finis sit. ita ple
 minus nescit. quis ante suum finem luce iusticie p
 ueniatur. vel quis peccatorū tenebris vsq; in
 suum terminū obscuretur. aut quis post lap
 sum tenebray cōuersus resurgat ad lucē. Cun
 da hec deo patent. homini vero latēt. Quāuis iu
 stoy ouersacō in hac vita pbalis sit. incertum
 tamē hominib; ē. ad quē finem sint predestina
 ti sed omnia reseruati vult deo futuro examini
 Mira dispēsacō est supne distribuōis p quam
 hic iust' āplius iustificatur. impi' amplius for
 didatur. malus ad bonū aliqñ ouersatur. bon'
 ad malū aliqñ reflectit. Vult q's esse bon' a nō
 valz. vult esse al' mal'. a nō pmittit interie dū
 ei q' vult esse bon' a nō valet. Ali' nec vult nec
 ei datur ut sit bonus. Iste nascitur in errore et
 moritur. ille in bono quo cepit vsq; in finem per
 durat. Tam diu iste stat q' cadat. ille diu ma
 le viuēdo in fine saluatur respectusq; conuertit
 tur. Vult prodesse in bono iustus nec preualet

vult nocere malus et valet. Iste vult deo vacare et seculo impeditur ille negotiis implicatur cupit nec proficit. Dominatur malus bono. bonus datur pro impio. impius honoratur pro iusto. Et in hac tanta obscuritate non valet homo diuinitatem perscrutari dispositionem nec oculum predeterminationis perpedere ordinem.

De Conuersis Cap. 1.

Non inchoationibus premium promittitur sed perseverantibus datur sicut scriptum est. Qui perseverauerit usque in finem hic saluus erit. Tunc enim placet deo nostra conuersio quando bonum quod inchoamus perseveranti fine complem. Nam scriptum est. Ne his qui sustinentiam perdididerunt id est bonum opus non consummauerunt. Indulgentia peccatorum sciendum est ubi. quando vel quilibet datur. Vbi quippe nisi intra ecclesiam catholicam. Quam nisi ante venturi iudicii diemque ecce nunc tempus acceptabile ecce nunc dies salutis. Quilibet. nisi conuersis qui per humilitatem ad puulorum transeunt imitationem. De quibus dicitur. Talis est regnum celorum. Nemo propendere potest quantum sit ponderis iniustitia vel quantum fulgoris radio iustitia dareat. nisi quis prius toto mentis admersu conuertat ad deum. quantum ipso lumine quo illustratur et suam feditatem agnoscat. et lumen quod caeco corde intuebatur intelligat.

Tunc aut in attingibile intelligi posse iusticiam
dum ea quisque sequi conuersus temptauerit. quod
lux non intelligitur nisi cum videtur. Iudicium quoque
in hominis potestate consistit. conuersionis est gratia
quia per quam nos metipsos iudicamus. quoniam flentes
mala nostra punimus. et bono quod ex deo nobis est
solidius inheremus. Tripliciter describitur esse
unicuique conuersi perfectum. Primum corrigendi
a malo. secundum faciendi bonum. tertium est. sequendi
boni operis premium. Nam quod ait per hexa. solve fa-
sciculos depmetes. mali est emendatio. quod vero
adiecit frange esurienti panem tuum. operis boni
actio est. In eo vero quod subiungit. tunc erumpet
matutinum lumen tuum operis boni est retributio.
Ergo non proficit facere bonum. nisi correctum
fuerit malum. Nec poterit quisquam ad contemp-
tationem dei proficere. nisi se prius in bonis a-
ctibus studuerit exercere. Multis modis ter-
ret deus homines ut vel sero conuertantur. atque
exinde magis erubescant. quod tam diu expectati
sunt. ut redirent. Nam nunc minimis. nunc pla-
gis. nunc reuelationibus quosdam conuertit.
ut qui voluntate conuersi despicunt terrori-
bus corrigantur. Plerique ex sola mentis deuo-
tione conuertuntur ad deum. nonnulli coacti
plagis conuertuntur quod eruditione non conuertebantur.
Iuxta versiculum psalmi dicentis. In chamo et

freno maxillas eorum cōstringe qui non appromant ad te. Plerique autē dum deuocōne nō cōuertuntur plage stimulis feriuntur. Qui tamen nec sub verberē sentiunt ut aliquaten⁹ corrigantur sicut egiptus que a penas didicit a emendare nequiuit. De talibus enim ppheta ait. Percussisti eos a non doluerūt. attriuisisti a rēnuerunt accipe disciplinā. Nonnulli vici seculares elacōne mentis tumētes. postmodū cōuerſi ad deum religiosa sequuntur obediēcia xp̄m. et quā a tea celsitudine mūdiali tumbāt. postea ipsam elacōez studio humilitatis cōmutāt. Quidā sūt q̄ iā secretim cōuerſi sūt. quorum cōuerſio nō p̄cedit in publicū apud estimacōem humanā quales fuerūt tales ad huc esse putātur. iā tñ in dei oculis surrexerūt. Itē q̄dā ad huc humano iudicō stare cernuntur qui iam tamen in dei ocul ceciderūt. Multi apud homines electi putantur a apud deū sūt reprobati. atq; itē multi apud homines electi putātur a apud deum reprobī existunt salomone dicēte. Vidi inquit impios sepultos qui cū ad huc vīuerent in loco sancto erāt. a laudabātur in ciuitate quasi in stoz operū. null⁹ ergo electū se putet ne forte apud deum sit reprobus.

De trimodo genere cōuerſionis Cap. 8.

DRimodū genus est cōuerſionis ad deum.
Inchoacōis cū dulcēdine. mediātis cū labo
re. p̄fectionis cū requie. Sed tamē plerūq; aliī
incipiūt a dulcēdine aliī ab amaritudine temp
taōnum. Omnis cōuerſus ante ex fletu incho
et peccatorum. et sic trāſeat ad deſiderium ſuper
norum. Prius enim lacrimis purganda ſunt
vitia que geſſimus. ⁊ tūc mundata mētis atie
id qđ querimus cōtemplemur. ut dum antea
flendo peccati a nobis caligo detergitur. mūda
tis cordis oculis libere ſuperna inſpiciant. An
te neceſſe eſt timore cōuerſi ad deum. ut metu fu
turarū penarū. carnales illeſebre deuicantur.
Deinde oportet abiecto timore. ad amorem uite
eterne trāſire. Perfecta enim caritas foras mit
tit timorem. Qui autem timet penam habet ⁊
non eſt p̄fectus. Vnde ⁊ apoſtolus ait. Nō acce
piſtis iterum ſpiritum ſeruitutis in timore. ſed
accepiſtis ſpiritum adopōnis. per quē ſcilicet
iam non peccati pena ſeruos oprimit. ſed amor
iuſtitię liberos reddit. Neceſſe eſt omni cōuerſo
ut poſt timorē ōſurgē ad caritatē dei debeat q̄ſi fi
liū. nec ſēp ſub timorē iaceat q̄ſi ſeruū. Tūc enī
amorē nr̄e ouerſacōis oſtēdim⁹ ſi denuo ut pa
trē diligim⁹. quē pri⁹ ſeruili mēte vere ut dñm
formidauim⁹. Primordia uūſorū blādis reſouē
da ſūt modis. ne ſi cū aſpirate incipiāt. extriti

ab prioribus lapsus recurrat. Qui enim uersum
sine lenitate erudit exaspere potius quam corrigere
uoluit. Conuersus quisque ante a opere corri-
gendus est. postea uero a cogitatione. ut prius
refrenet prauum actum. deinde appetitum ac delictum
ut quod iam in opere non apparet in cogitatione ne
quaquam perduret. Omnis noua conuersio ad huc
pristinam uitam habet coniunctionem. propterea nequaquam
ea uirtus procedere ad hominum oculos debet
donec conuersatio uetus funditus etiam ab animo
extirpetur. Quisquis deterior est ac melior esse
cepit caueat de acceptis extolli uirtutibus ne gra-
uius per uanam gloriam corruat quam prius per lapsum
uiciorum iacebat. De ostio uersorum. Cap. 9.

Quisque uersus si mox omnes carnales sti-
mulantes stimulos calcare cupiat. a summa
uirtuti subire concedat. si forte ad huc aliqua
aduersa de carnis molestiis tolerat. non frangatur
quod dispensator bonorum nouit aduersitatis re-
primere uicium successione uirtutum. Tunc magis
grauari se quamque impulsu uiciorum agnoscit dum ad
cognitionem dei accesserit. sicut populus israel gra-
uiori onere ante exitum ab egipto premuntur. uicia enim
ante uersionem quasi pacem habent in homine.
quando autem hec expelluntur acriori uirtute con-
surgunt. sunt autem inimica homini uersio quam peccatori
pro se blandiebatur. Atque ita sunt blando uersio

que peccatori aduersa exstiterūt. Multos habet
officius dei seruus ex recordacōe operū preteri-
torum. Multi quippe post ouersionem etiā nolen-
tes motū libidinis sustinēt. q̄ tamen ad damp-
nacōnem non tollerant sed ad probacionem.
scilicet ut sēp habeāt pro excutienda inercia ho-
stē cui resistāt. dūmodo nō cōfenciant. Vnde et
nouerint serū dei. se etiā a peccatis iam eē mun-
datos. s̄ tñ cogitacōnū turpiū adhuc inēpella-
cōne pulsari. Ante ouersionē p̄cedit turba pec-
catorū. post ouersionē seq̄tur turba tēptacōm. Il-
la se obiciūt. ne ad deū cūtamur. ista se ingerūt
ne liberis cordis ocul̄ deū cernam⁹. vtriusq; tu-
mule⁹ insolētiā nob̄ gignit. intēcōezq; nr̄am
a spe fraude multimoda includit. Vale ē dei s̄-
uo p̄ ouersionē tēptari. q̄tin⁹ a torpore negligē-
cie. sollicitantib; vicij; ad v̄tutes aim p̄ exerci-
ciū p̄paret vicōz. De remissa cōuēsiōe. Cap. 10.

Mltos remissa cōuersio in pristinos erro-
res reducit. ac viuendi tēpe soluit. Horū
ergo exēpla quisq; cōuersus euita. ne dum si-
morem dei a tpe incipis. rursus mūdānis erro-
rib; immergatis. Tepidus in cōuersione. oī-
osa verba et vanas cogitacōes. noxias esse nō
cōspicit. Qd si a torpore mentis euigilauerit ea
que leuia existimabat. confestim quasi horren-
da atq; atrocīa pertimescūt. s̄fraus a desidia in

omni bono ope formidanda est. **S**fraude facim⁹
deo. ut quociens in omni ope bono nostro nos
metipſos non deū laudam⁹. **D**efidiā agim⁹ q̄
ciens p̄ torpore languide ea que dei ſūt opamur.
Omnis ars ſeculi hui⁹ ſtrēnuos amatores ha
bet ⁊ ad exſequēdū p̄mpūſſimos ⁊ hoc p̄ ide
fit. q̄ preſentē habet opis ſui remuneracōem
Ars vero diuini timoris pleroſq; habet ſectato
res. languidos. tepidos. pigri mercia colliga
tos. **S**ed hoc promde q̄ labor eoz non p̄ preſē
ti ſed p̄ futura remuneracōe differtur. ideoq;
dū eoz laborem mercedis retribuō nō ſtatim
oſequitur. ſpe pene diſſoluta lāgueſcunt. vñ et
magna illoz gloria predicatur qui bone ouer
ſionis vite princīpia. augmēto ſolidiore conſu
mūt atq; eo ad p̄merēdam retribuōem cla
riores preparātur. q̄ firmius duri laboris in te
nebris ⁊ inchoāt ⁊ oſummāt. **Q**uidā primo cō
uerſionis calore ad virtutes ſeſe accingūt acce
dēte vero p̄greſſu dū immoderate tremis reb⁹
incumbūt puluere infirmi appetitus obſcurāt
Vñ et dñs de bonis ſeminibus dicit. **Q**d autē
cēdit in ſpimis. hij ſūt qui audiunt verbū dei
⁊ ſollicitudine ſeculi vel fallacia diuiciay ſuffo
cant verbū. ⁊ ſine fructu efficitur. **N**uper ouer
ſi nequaq̄ debet in curis exteriorib⁹ prouehi.
nā ſi implicēt oſeſtim quaſi plātata arbuſcula

et nec dum radice profixa concutiuntur pariter
et arcescunt. Valet interdum conuersio pro ani-
me salute mutatio loci. plerūq; enim dum mu-
tatur locus. mutatur et mētis affectus. Cōgru-
um est enim iude etiam corporaliter auelli. vbi
quisq; ille febris deseruuit. Nā locus vbi prauē
quisq; vixit hoc in aspectu mētis opponit. qd se-
per ibi vel cogitauit & gessit.

De exēplis ouersorum.

Cap. II.

Ad conuersionem seu correptionem mortalium
multū profunt exēpla bonoz. Nā cetera p-
fedorū exēpla. mores inchoantium nequeunt p-
uocare ad bene viuendū. Reprobi autē non at-
tēdunt documēta bonoz que imitentur ad me-
lius sed pponunt sibi exēpla maloz que ad fu-
ozū morum peruersitates imitatur impius. Ob
hanc vtilitatē scribuntur sanctorū ruine et repa-
cōes ut spem faciāt salutis humane. ne quisq;
post lapsum penitēdo despet veniam dum aspī-
cit sanctorū repacōnem fuisse etiā post ruinam
Sciāt flagitō dediti ad quā vtilitatē eorum exē-
pla pponantur sanctorū scilicet ut aut sint quos
imitent ad repacōem. ā certe ex eoz opacōe du-
ri de inobediētia puniāt. Propterea v̄tutes
sanctorū ad exēplū nēm deus pposuit ut quāto de
imitacōe eoz conferti pnt nobis iusticie p̄mia-
tāto de perseucrātia mali sint grauiora tormēta

Si enim ad boni incitamentū divina quibus amonemur precepta de essent p lege nob factō rū exempla sufficiēret. Ad cōtra dū a nos deus preceptis suis ammonēat. a vite factōz boni operis nobis exēpla pponat. nulla est iam de re actu excusacō qz a lex dei pulsat cotidie aures nostras a factōz documēta bonoz cordis nostri intima puocāt a si prauorum sepe secuti sumus exempla. cur nō imitemur factōrū digna a deo placita factaz et si apri sumus mutari in quos in malū. cur pigri sumus imitari iustos in bonū. Orādus ē de⁹ ut virtutes quas factis preparauit ad coronā. nob ad pfectū sint posite non ad penā. Proficiāt aut ad pfectum nostrū. si tot exempla voluerim⁹ imitari virtutū. Certē si ea pot⁹ auersati q̄ imitati fuerim⁹ ad dampnacōnem nostrā erūt. qz ea legendo implē neglexim⁹. Multi factōz vitā imitāt a de moribus alterius effigiē virtutis sumunt. tam q̄ si ymago quelibz intendatur a de eius similitudine spēs picta formetur. Sicqz fit ad ymaginem similitudine vīuit ymaginis. Qui factū virū imitatur. quasi exemplar aliquod intuetur seseqz in illo quasi in speculo pspiciat ut addiciat qz sibi deesse virtutis agnouit. Minus enim seipfū hō ex se merito cōsiderat. sed dum alterum intendit id qz minus est

luminis adiāt. Perfectoꝝ est iam viuorum nō
quēlibet sanctorum imitādo. sed ipsam verita
tem intueno ad cui⁹ ymaginem facti sūt iusti
ciam opari. Hoc indicat q̄ scribitur. *Faciam⁹*
hominem ad ymaginē ⁊ similitudinem nostrā
Qui ipsam intelligēdo imitatur diuinitatē ad
cuius factus est similitudinē iste merito tātus
est ut nō egeat homine demōstrante iusticiam
sed ipsam cōtemplādo imitetur iusticiam. Exē
pla sāctorum quibus edificatur hō varias est
sectari virtutes humilitatis ex xp̄o. deuotōnis
ex petro. caritatis ex iohāne. obediētie de abra
ham. Pacieētie de ysaac. tollerātie de yacob. ca
stimonie de yoseph. mansuetudinis de moyse.
cōstācie de yosue. benignitatis de samuele. mise
ricordie de dauid. abstineētie de daniel. Sic ⁊ ce
tera facta priorū quo labōē quo modeāmine q̄
ue intencōe ⁊ opūctiōe gerāt vir sādus ohi
derat imitādo. De opūctiōe cordis. Cap. 12.

Opnūctio cordis ē humilitas mētis cū la
crimis exoriet̄ ex recordacōne peccāti ⁊ timo
re iudicij. Illa ē ouersis pfecta opūctiōnis affe
ctio que omnes a se carnaliū desiderioꝝ affect⁹
repellit ⁊ intencōnez suam toto mētis studio in
dei cōtemplacōem defigit. Geminā dicim⁹ esse
conpūctiōnem qua ppter deum anima cuiusq;
electi afficiē ⁊ vel dū opoz suoz mala osherat.

¶ dū desiderio eterne vite suspirat. Quatuor eē q̄
licates affectionū quibus mens iusti tedio sa
lubri opungitur. hoc est memoria peccatorum
facinorū. recordacōne futurarū penarū. cōsidera
cōne peregrinacōnis sue in hui⁹ vite lōginquū
tate. desiderio supne patrie q̄tinus ad eā quāto
rius valeat puenire. Quisq; memoria peccato
rū opūgitur ad lamenta. tūc dei se visitari sciat
p̄ncā. quādo id qđ se amisisse recolit interius
erubescit. suoq; iudicō penitēdo iam punit. Nā
tunc petrus fleuit. quādo in eum x̄ps respexit.
Vñ et psalmus. Respexit inquit ⁊ cōmota est
⁊ cōtremuit terra. Gressus dei sūt in corde homi
nis interioris. q̄ bona desideria surgunt. ut cal
cētur mala. Quādo ergo ista in corde hominis fi
unt sciendū est tunc esse deū per gratiam cordi
humano p̄ntem. Vñ se tūc homo magis acue
ad cōpūncōnē debet. quando sentit et deū ince
rius opantem. Quo mēs hominis iusti ex vera
cōpūncōe rapitur. ⁊ qualiter infirmata reuee
tatur degustata lucis magnitudine illū nosse
posse qui iam aliquid exinde gustauit. Sūt qui
non ex vera cordis opūncōne sui accusatores
sunt. sed tantū ad hoc se esse peccatores assig
nāt ut ex ficta humilitate confessionis. locum
inueniant sanctitatis.

EX eo vnus quisq; iustus esse incipit ex q̄
 fui accusator extiterit. Multi autē cōtra se
 metip̄os peccatores fatētur. ⁊ tamen semetip̄
 sos a peccato nō s̄trahunt. Magna iā iusticie
 pars est seip̄sū nosse homo q̄d paru⁹ est. ut ex
 eo diuine virtuti subdatu. humili⁹ ex quo suā
 infirmitatem agnoscit. Bene se iudicat iustus
 in hac vita. ne iudicetur a deo dampnatoe p̄pe
 tua. Tunc autem iudiciū de se quisq; sumit.
 quādo per dignam penitēciā suā praua facta
 cōdemnat. Amariudo penitēcie faciūt animū
 ⁊ suā facta subtilius discutere. et dona dei que
 contemp̄it flendo cōmemorare. Nichil autem
 pius est q̄ culpam agnoscere nec deslere. Du
 plicem debet habere fletum in penitēcia omnis
 peccator. siue quia p̄ negligētiā bonū nō fecit
 seu quia malum per audaciā p̄petrauit. Q̄d enī
 oportuit non gessit. ⁊ gessit q̄ agere non oportu
 it. Ille penitēciā digne agit. qui reatum su
 um satisfactioe legitima plangit. cōtempnē
 do scilicet hec que deslendo gessit. Tanto im de
 plorādo sit p̄mptus quāto extitit in peccando p̄
 diuis. Ille penitēciā digne agit. qui sic pre
 terita mala deplorat. ut futura iterum non con
 mittat. Nā qui plangit peccatum et iterum cō
 mittit peccatum. est quasi qui lauat laterem

credum quem quanto magis elauerit . tanto
amplius lutū facit . Quāuis quīsq; sit peccator
et impius si ad penitēciā cōuertatur cōsequi
veniam posse creditur . Nullus enim de bonita
te dei dubitet . s; sola decipiēcium prauitas ofer
ri sibi indulgēciā abnegat . In hac vita tmē
penitētie patet libertas . Post mortē vero nul
lam correccionis licēciā esse . vñ et domin⁹ di
cit . Me oportet opari opa eius qui me misit do
nec dies est . Veniet nox autē quādo nemo po
test opari . Hinc et ppheta . date inquit dño deo
nostro grām anteq̃ tenebrescat . id est anteq̃
mors eterna preueniat . In hac vita dū estis
deum p penitēciā glorificate . Ad huc in hoc se
culo penitēciā opantibus misericordia subue
nit . In futuro iam non opamur s; racōnē ope
rū nostrorū ponim⁹ . Per id deteriorātur plerū
q; iniqui . qđ p paciēciā dei spaciū accipiunt e
mendādi . Quā morā viuendi illi nō vtūtur ad
penitēciā . s; ad peccādi vsurpant audaciā . A
malo autē in deterius vadit . qui tēpus sibi ad
penitendū indulgū ad libertatem prauī opis vt
ūtur . s; festinare debet ad deū penitēdo vn⁹ q̃sq;
dum potest ne si dum potest noluerit . cū tarde
voluerit omnino nō possit . Proinde ppheta ait
Querite dñm dū inueniri potest inuocatare eū
dum ppe est . Et vbi inueniri potest nisi in hac

vita. in qua etiā prope est omnibus inuocātib9
se. Nam tunc iam lōge erit. quando dixerit. ite
in ignem eternū. Modo non videtur a ppe est.
Tūc videbit a ppe nō erit. qz a videri poterit a
nō poterit inueniri. Si quādo quisq; peccare po
test peritet. vitamq; suam viuens ab omni cri
mine corrigit. non dubium qz moriens ad eter
nam trāseat vitam. Quī autem praue viuendo
penitenciam agit in mortis periculo. sicut dam
pnacō incerta est sic remissio dubia. Quī ergo
cupit certus esse in morte de indulgētia sanus
peniteat. sanusq; perpetrata facinora deleat.
Sunt qui penitētibus securitatem cito pollicen
tur. quibus bene per pphetam diātur. Curant
contricōnem filie populi mei. cum ignominia
dicentes. Pax a nō est pax Cum ignominia a
gitur cura contricōnum. q̄ peccāti et non legit
time penitēti promittit securitatem. Vnde a se
quitur. Confusi sunt quī abhominacōez fecerūt
id est confusi sunt non penitendo. sed penas lu
endo. Alter enim cōfunditur corā iudice reus
dū plectit. atq; aliter q̄ de malo ope erubescēs
corrigitur. Ille enim qz reprehēsus est cōfunditur
iste qz se malū fecisse memorat. Quāuis ppeni
tenciā ppiaciatio peccōz fit sine metu tamen hō
esse non debz. qz penitēcie satisfactio. diuino tā
tum pensatur iudicō non humano. Proinde

quā miseracō dei occulta est sine intermissiōe
flere necesse est. Neq; enim vniq; oportet peni-
tentē de peccatis habere securitatē. nā securitas
negligēciam parit. negligēcia autem sepe iēau-
tum ad vicia trāfacta reducit. Dū per peniten-
tiam ab homine vicia fuerint expulsa. si for-
te post hec intercedente securitate quelibet cul-
pa surrepserit. cōfestim delectacōes pristinae vi-
ciorum mentes auidius irrūpunt. pulsantemq;
hominem in cōsuetis opib; grauius p̄trahunt
ita ut sint nouissima illius peiora priorib;.

De despacōne peccantium. Cap. 18.

Non p̄ locorū spacia s; per affectū bonum &
malū itur recedit̄ v̄ a deo. Neq; enim gre-
su pedum. sed gressu moȳ elōgam; vel p̄pinq;
mus ad deū. Perpetraē flagiciū aliq; mors a-
nime est. Contempnē penitentiā et p̄manere
in culpa. descendere in infernū post mortem est
Ergo peccare ad mortē p̄tinet. desperaē v̄ro in
infernū descendere. Vñ a scriptura ait. Impius
dum in pfundum maloz venerit cōtēpmit. Se-
pe dyabol; eos quos cōuertit ad penitentiā as-
picit immamitate scelerū p̄cussos. ad despeacō-
nem deducit ut s; tāta spe venie trahat in dif-
fidēciam quos non potuit retinere p̄seuerāter
in culpa. Sed penitēs preuidere debet callidas
cōtra se hostis insidias. sicq; iusticiam metuat

ne tamen quous in magnis sceleribus de misericordia eius confidat. Amplius letatur de minima desperata et aliquando ouersa. quod de ea que nunquam existit perdita. sicut de prodigo filio qui mortuus fuerat et reuixit pierat et inuentus est. De cuius regressu magnu sit gaudium patris non aliter coram deo et angelis copiosius esse gaudium de eo qui a periculo liberatur. quod de eo qui nunquam nouit peccati periculum. Quato enim contristat res perdita. tanto magis si fuerit inuenta letificat. sicut in euangelio. pastor ille exultat qui perditam ouem inuenta humeris suis gaudens repportat. Nullus despare debet remiam etiam si circa finem uite ad penitenciam couertatur. Vnuqueque enim de suo fine. non de vita preterita iudicat. Hoc quippe a legis testimonio edocetur. quod homo de suo extremo iustificatur. quando deus pro alim primo genito ouem iussit offerri in hostiam. hoc est immundiciam uite prioris. mutanda in innocentiam boni finis. Vnde et cauda iubetur offerri in hostiam. id est uite extrema in penitencia. Multa superna respectu gratia in extremis suis ad deum conuertuntur per penitenciam. et quecumque mala gesserunt cotidiamis fletibus purgant. atque in bonis factis mala gesta comutat. Quibus iuste totu quod deliquerant ignoscitur. quod ipsi quod male

gesserūt penitendo agnoscūt. In vitā hominis
finis querendus est. quomā deus non respicit
quales antea vixim⁹ s̄ quales circa finem vi
te erim⁹. De hijs q̄ a deo deserāt. Cap. 17.

DEo deserente nullū peniteri. deo respiciēte
sua vñūquēq; facta videre et plangere et
vñ ceciderit cogitare. Nō nulli autem ita despi
ciuntur a deo ut deplorare mala sua nō possint
etiā si velint. Consilio immūdoꝝ spūum hoc ē ut
q̄ ipsis negatū est post preuaricacōem regre
di ad iusticiam. obsecrare aditū penitēcie homi
nibus cupiunt. ne v̄l ipsi reuertantur ad dñm
eosq; socios in pdicōne habere contendunt. q̄b;
cū fraudibus insistentes. ut aut deserātur a de
o. aut flagelli immanitate despent. Ingemis cē
dum est iugiter et postposita securitate lugēdū
ne dei secreto et iusto iudicō et iustissimo deseāt
homo. et p̄dendus in potestate demonum relin
quatur. Nā reueā quē de⁹ deserit. demones sus
cipiūt. Dominici cōteptores precepti statim ut
auertūtur a deo. a malignis spiritib; occupan
tur a quibus etiā ut male faciant p̄suadentur
Vinc est illud p̄phetiā. Inimicos dei persequū
tur tenebre. qui intelligūtur demones. Vñ et
in psalmo legitur. Immissiones p̄ angelos ma
los. Quādā reproboꝝ in potestatem demonū
occulto dei iudicō. et iustissimo redigūtur ysaia

estante. Ipse misit sortem eis et in manus eis
diuisit eis eam in mēsurā vsq; in eternum pos-
sdebūt eam. Quidam electoꝝ permittuntē diuī-
na iusticia cadere in errore peccati. Sed tamen
miseracōe eius reducti de nouo ouertūtur. De ta-
libus enim p̄ pphetam dñs loquitur. Et dimisi
eum. et reddidi cōsolacōez. Non nūq̄ etiam re-
uertens deus hominē quē deseruerat. rursus af-
fligēs visitat. a plamenta lacrimarum. ac peni-
tencie afflictione; a peccatis expurgat. dicente
pob ad deū ppter superbiā inquit quasi leenam
capiēs me reuerfusq; mirabilē me crucias. Re-
uertens enim deus hominē cruciat. quādo quē
peccātem deseruerat. flagellando iterū visitat.
Malis actibus contra nos āplius celestē iracū-
diam neq̄q̄ puocare debemus. quin potius si
penitendo digna deo acta gesserimus. seuerita-
tē eius in demētā mutabim⁹. Nā ille qui nos
malos tollerat. nō dubiū ē qđ ouert demēt ig-
noscat. Nam qđ seruatur nob̄ tps penitencie. ut
nō simul morte obruamur p̄cipiti s̄ datur nob̄
locus satisfactōis. hoc totū de dei p̄cedit demen-
tia. ut nos nō dāpnēt crudelis s̄ expectet ad pe-
nitentiā paciēt. De hīs q̄ ad delidū post la-
crimas reuertūtur.

Cap. 16.

Artisoz ē nō penitēs q̄ adhuc agit q̄ peitet
Nunc videt deū poscē s̄ dicit. s̄ s̄ sanaē supbz

Canis reuerfus ad vomitū. ⁊ penitēs ad peccatum. Multi enim lacrimas indefinēter fundūt ⁊ peccare nō desinūt. Quosdā accepe lacrimas ad penitēciā ⁊ effectū penitencie nō habuere q̄ incōstancia mentis nūc recordacōne peccatū lacrimas fūdunt. nūc vero reuīuiscēte vsu ea que fleuerūt iterādo cōmittunt. Qui et pretita vult plangere ⁊ actōibus secularibus incubāē iste mūdacōnem non habet. quoniā ad huc agit que penitendo deflere possit. ysaias peccatoribus dicit. Lauamini mūdi estote. lauatur et non est mund⁹. qui plāgit que gessit nec deserit ⁊ post lacrimas ea que fleuerat repetit. Sic demiq; aliquis animā penitēte atq; itez delinquentē sermo diuin⁹ increpat. dicens. Quā vilis es facta nimis. iterās vias tuas. Quisquis ergo culpas preteritas plorat. hunc necesse ē ut modū teneat. ut sit admissa defleat. ne itez flenda cōmittat. Vē michi misero p̄sifero q̄ et penitere retroacta negligo ⁊ ad huc penitenda omitto.

De peccato. Cap. 11.

DVobis modis peccatū omittitur. id est ā amore cupiditatis aut metu timoris. dum vel q̄sq; vult adipiscā quod cupit. ⁊ timet ne incurrat qd̄ metuit. Quatuor modis cōmittitur peccatū in corde. quatuor ⁊ p̄petrat in ope. Admittit in corde suggestione demonū delcācōe

carnis. cōfensione mentis. defensione elacōis.
Committitur in ope nūc latenter. nunc palam
nūc consuetudine. nunc despacōne. In istis er-
go gradibus a corde delinquitur a ope malitia
perpetratur. Tribus modis peccatum geritur
hoc est ignorātia. infirmitate. industria pericu-
lo autē penatū diuerso. Ignorantie namq; mo-
do peccauit in paradiso eua. Sicut apostol⁹ di-
cīt. Vir non est seductus. sed mulier seducta in
preuaricacōne fuit. Ergo eua peccauit ignoran-
tia. adam industria. quia nō seductus. sed sci-
ens prudensq; peccauit. Qui vero seducitur qd
consentiat. euidenter ignorat. De infirmitate
autē petrus deliquit. quando ad metū interro-
gantis anālle xpm negauit. Vnde a post pecca-
tum amarissime fleuit. Grauius est infirmita-
te quā ignorantia quemq; delinquere. graui⁹
q; industria q̄ infirmitate peccare. Industria
nāq; peccat. qui studio ac deliberacōne mentis
malum agit. infirmitate autem qui casu v̄l pre-
cipitacōne deliquit. Nequi⁹ autem et de indu-
stria peccant qui nō solum non bene viuūt. sed
adhuc a bñ viuētes si possunt a veritate dice-
rūt. Sunt enim q̄ ignorantes peccāt. a sunt qui
scīentes. Sunt etiā qui per ignorātie excusa-
cōnem scīre nolunt ut minus culpabiles habe-
antur. q̄ tñ seipōs nō muniūt. s̄ magis decipiūt

Nescire simpliciter ad ignoranciam pertinet. non
luisse vero scire ad contumacem superbiam. Volun-
tate quippe propria deum velle nescire. quid aliud
est quam velle deum superbiendo contempnere. Ne-
mo igitur se de ignorancia excuset quia deus non so-
lum eos iudicat qui a cognitione sua reuertuntur
sed etiam et illos qui nescierunt. testate eodem do-
mino per prophetam. Dispugnam inquit homines a fa-
cie terre. et eos qui auertuntur post tergum domi-
ni et qui non quesierunt deum. nec inuestigauerunt
eum. Et psalmus effunde inquit iram tuam in gen-
tes que te non nouerunt.

De leuioribus culpis.

Cap. 19.

Multi viram sine crimine habere possunt si
ne peccato non possunt. Nam quamuis in hoc
seculo magna iusticie quaeque claritate resplende-
at. nunquam tamen ad purum peccatorum sordibus ca-
ret. iohannes apostolus attestate qui ait. Si dixerimus
quia peccatum non habemus ipsi nos seducimus et
veritas in nobis non est. Quedam sunt facta pecca-
tis similia. si si bono animo fiant non sunt peccata
utputa potestas. si non est vitiosum cupiditate
sed magis corrigendi studio vitiosatur in reum
Item sunt peccata leuia que ab incipientibus coti-
diana satisfactione purgantur. Que tamen a per-
fectis viris velut magna crimina eunt. Quid
autem homines de magnis sceleribus agere debent

quādo etiā pfecti leuīa queq; delicta quasi gra-
uissima lugent. Non solum grauiā. sed a leuīa
sunt peccata cauenda. Multa enim leuīa vnū
grāde efficiunt. sicut solēt piūs et minimis gut-
tis immēsa flumina crescere. Numerositās enī
in vnū coacta. exundancia efficit copiam. Pec-
cata que incipientibus leuīa sunt. pfectis vitiis
grauīa deputantur. Tāto enim mai⁹ ignoscī-
tur peccm esse. quāto maior quī peccat habetur
Crescīt enim delicti cumulus iuxta ordinem me-
ritorum. q; sepe in minoribus ignoscītur maio-
ribus imputatur.

De grauioribus culpis.

Cap. 19.

Ex pimento minorū peccatorum maiora cō-
mittit peccata ut durius feriāt p magnis
sceleribus. quī de piūs corrigere se noluerunt.
Judicō aut diuīno in reatu neq̄ore labūtur. q̄
distingere minora sua facta cōtempnunt. Mal-
ti a crimine in criminem corruūt quī dei cognici-
onem habētes timorem eius negligūt. a quem
nouerunt per sciētiā per adionem nō venerā-
tur. Ideoq; diuīno iudicō puniēda cōmittē et in
penam cōmissi facinoris facinus deterius adde-
re. sepe peccm alteri⁹ peccati causa ē. Qd cū omī-
tūtur aliud ex ipso. quasi sua soboles oriē. sicut
fieri solz nasci libidīnē ex nimia vētētis ingluui-
a. Pena vno peccati peccatū admittitur quādo

pro merito cuiusq; peccati deo deferente in aliud
peccati deterius itur. de quo amplius qui admise-
rit sordidatur. ergo precedes peccati causa est se-
quens peccati. Sequens vero peccatum pena pre-
cedens est delicti. Precedentia itaq; peccata sequen-
tia sunt criminum causa. ut illa que sequuntur sine
precedenti pena. Precedenti peccatorum pena. ipsa
vocat induratio. veniens de deum iusticia. Hinc
est quod ait propheta. Indurasti cor nostrum ne time-
remus te. Neque enim dum quicumque iusti sunt a deo
impelluntur ut mali fiat. sed dum mali iam sunt
indurantur ut deteriores existant. sicut apostolus dicit
Quomodo veritatem dei non receperunt ut salvi fie-
rent immisit illis deus spiritum erroris. Facit
ergo deus quosdam peccare sed in quibus iam ta-
lia precesserunt. ut iusto iudicio eius mereantur in
deterius ire. Talia quippe peccata precedentibus
alijs peccatis plabuntur in penam. ut penam pec-
cati mereantur. Quedam de ira dei veniunt pecca-
ta que momento aliorum operantur peccatorum
Vnde et propheta. ecce inquit tu iratus es a nos pec-
cauimus. in ipsis fuimus semper. tanquam si diceret. Quia
semper in peccatis fuimus iratus es ut deterius
peccaremus. Quid enim sit ira dei mereri. quid
vero prouocare. prudens lector debet scire. Gra-
uior namque est ira que prouocat. quam ea que me-
retur. Nam meremur quando ignorando peccamus

protocemus. quando scimus bonum face nec
volumus. Hunc iram dum vivimus vita e pol
fumus. Timeamus ergo ne veniente illo tem
pore terrore iudicij sentire possit. vitare non
possit.

De manifestis occultisq; peccatis.

Capitulum.

.20.

Maioris est culpe. manifeste q̄ occulte pecca
re. dupliciter enim reus est qui aperte de
Inquit. quia a agit a docet. De talibus ysaias
ait. Et peccata sua quasi zodoma predicauerunt
nec absconderunt. Multi enim publice delin
quentes sine vlllo pudore sua flagitia predicant
nec vlla mutantur sceleris verecundia. Que
dam enim iam iusticie portio est iniquitatem
sua homini abscondere. a in semetipso de pec
catis proprijs erubescere. Peccatum perpetrare
crimem est. peccatum predicare clamor est. de
quo etiam apostolus dicit. Et clamor aufere
tur a vobis cum malitia. id est cum ipsis pecca
tis. Ex eo ipso quo quisq; peccatum q̄ ait abscon
dit. iudicij iam esse iudicium. quia non erubef
citur nisi de conscientie reatu. Ergo de hoc ip
so qd quisq; de facto suo erubescit. ipse iam
iudex fit.

De peccati amore.

Cap. 21.

Aliud est non peccare amore dilectōis dei
aliud timore supplicij. Qui enim amore ca-
ritatis dei non peccat. horrescit omne malū. am-
plectendo iusticie bonū. nec eum delectat pecca-
tum etiā si sceleris impunitas pmittatur. Qui
vero sola pena supplicij i se vicia reprimat q̄uis
nō expleat opus peccati vivit tamē in eo volū-
tas peccandi. doletq; sibi illicitū q̄ lex prohibet.
Ille ergo mercedē boni operis p̄cipit. qui amā-
do iusticiam facit non is qui eam sola metu pe-
narū inuitus custodit. Quidam nō diligūt pec-
catum sed faciūt. Quidā diligūt tm̄ a nō faciūt
Pleriq; faciūt tantum a non diligūt. Nonnulli
peccatum non faciūt et tamen iusticiā odūnt
Grauius autē peccat qui non solū peccatum di-
ligit sed a facit q̄ qui nō facit a diligit. Graui-
usq; interdū qui diligit et non facit. q̄ qui fa-
cit a odit. Grauiissimū est nō solum facere sed
a diligere peccatum. Nam sunt quidā qui cōfe-
ssim pacto flagicō cōfunduntur. Et sūt qui nō
solū nō dolent gessisse malū. sed etiā de ipso
malo ope gloriāntur. Sicq; ad comparāōnem
mali fit deterius. dū de vicijs gratulātes extol-
lūtur in pius. De talibus ait salmō. Qui letā-
tur cū male fecerint a exultant in reb; pessimis
De peccandi necessitate. Cap. 22.

Inter dū mali qđ sumus nēcessitate potius
nō volūtate existimus. Vertēda est autē
nēcessitas mali in volūtatem boni. Pleiq; non
volūtate sed sola nēcessitate peccāt pertimescen-
tes temporalē inopiā. Et dum presentis seculi ne-
cessitatē refugiūt. a futuris bonis priuātur. Itē
nōnulli peccatum volūtate non nēcessitate con-
mittūt. nullaq; coacti inopia existunt iniqui. s̄
tātum gratis cupiunt esse mali. Neq; enim ip-
sam rem amāt quā appetūt sed ipsam tm̄ peccā-
malitiam delectātur.

De peccādi consuetudine.

Cap. 23.

Melius est peccatum cauere q̄ emēdare. Ita
melius enim resistimus hosti a quo nondū
vidi sumus. q̄ ei a quo iam supatū sum⁹ ac deu-
cti cognoscimur. Omne peccatū ante q̄ admitta-
tur amplius pertimescitur. Quāuis autem gra-
ue sit. dum in vsum venerit leue existimatur et
sine vllō metu cōmittitur. Istis somnibus qua-
si quibusdā ḡdib; calefcit omne peccatū. Cogi-
taco nāq; p̄ua delectaco; parit. delectaco cōse-
sionē. cōsēsio accō; accō consuetudinem. consuetudo
nēcessitatē. Sicq; dū h̄is vīcul homo impli-
catur. q̄si quadā cathena vicōrū tenet astrid⁹
ita ut ab ea euelli neq; valeat nisi diuina gra-
tia manū iacētis apprehēdat. Peccm̄ admittē ē
cadere in puteū. Consuetudinē vero peccāi facere

os putei est coangustare ne is qui credidit valeat exire. Sed interdū etiā tales deus liberat dū eorū desparacōnem ad cōuersionem libertatis cōmutat. Ipso enim miserante peccata dimittuntur. quo protegēte fit. ne in deterius peccādo eatur. Nequissimū est peccāre. Peius est peccādi cōsuetudinem facere. ab illo facile. ab hoc cū labore resurgitur dum mali cōsuetudini repugnatur. Male agēdi cōsuetudinem recessurā esse ysaias ppheta asserit in profundū. Cuius vsu q̄ si quadam lege homo tenetur astrictus. etiā quando non vult peccm̄ admittit. A lapsu vero cito resurgere nō est in peccm̄ ire. Ap̄t̄s legem pecc̄i dicit in membris nostris que lex est cōsuetudo quā peccando cōcipimus. et non ab ea dū volumus discedim⁹. quia iam necessitatis vinculo p̄ cōsuetudinem retinemur. Multū veri a mor agit in homine sed resultat caro male cōsuetudinis lege. Bene autē audacter pro bona cōsciētia exultat. qui valēter in se reprimit qd̄ insolenter impugnat. Sfrequēter peccare cauēdum est. Nam hoc ipsum quod de malo nostro plerūq; deus nobis salutem opatur quāto mirabile est tanto prarū est. p̄pterea metuendū est. cōfidere ira saluari ne forte dum expectam⁹ a vicis sanari et vicia multiplicem⁹. et salutem non adipiscim⁹. Ergo studem⁹ aut nō cadere

aut cito cōuerſi a lapſu cōſurgere. Conuerſo ō
mino peccare cauēdū eſt. qđ ſi ex humana fra
gilitate peccatum ſubreperit. ōfeſtim erit corri
gendum. qđ nequiter ſentitur cōmiſſum. Cito
enim corrigitur culpa. que cito cōnoſcitur. Tar
dius autem ſanatur vulnus qđ iam putreſcen
tibus membris longo poſt tempe cura cōmibus
adhibetur. Mora peccādi immunitatē facit ſce
leris. Vñ et ppheta yſaias. Vc inquit qui tra
hitis iniquitatē in funiculis iniquitatis et qua
ſi vinculum plauſtri peccatū. Trahit enim in
iquitatem ut funiculum qui tardat cōuerſi ad
deum. Trahere eſt enim iniquitatē moram fa
cere iniquitati. Vñ a psalm⁹. Prolongauerūt
iniquitates ſuas. Dominus iuſtus cōdat crui
ces peccatorum.

De peccati recordatione.

Cap. 28.

Bonū eſt homini ſēp ante oculos ppria ad
hibere delicta. ſcđm psalmi ſerentiā. Et pe
catū meū ante me eſt ſēp. Sicut enim nō oportet
remiſſi peccati affectū. ſic ſēp neceſſe eſt vnū
quēq; ſuū in deſcēdo cōmemorare peccata. Apud iu
ſtū recordatō peccati. facit redium aī Qui aut luxu
rie et cupiditati ſubditū ſūt. cōtumaaci ſupbia etiā
de ipſo peccati ope gloriāt. Seruo dei tāta recorda
tō cō debz peccati ut ea que geſſit ſēp lacrimas cō
ſitcat. vñ a psalm⁹ dicit. Cōuerſus in erūpna

mea dum cōfigitur spīna . Peccatum meū cog
nitum tibi feci . Dixi confitebor aduersum me in
iusticias meas dño . Supra enī diceāt . quoniā
tacui inueterauerūt . hoc est non sum cōfusus .
Inueterauerūt oīa ossa mea dū damarē tō di
e . Quid ergo tacuisse se penitet nisi cōfessionē
peccōrum . Quid damasse se dolet nisi defensionē
malorum . Qui ergo peccōꝝ suorum defensor ex
stitit necesse ē ut penitendo accuset qđ supbiēs
p̄ue admittit De cogitacōe peccōꝝ ⁊ ope . 27 .

Baptita est causa peccādi . id est opis et co
gitacōnis . Quoz vnum iniquitas . dicitur
qđ ope geritur . aliud in iusticia quod cogitacō
ne admittitur . Prius autē actio reseccanda est
postea cogitacō . Prius praua opa postmodū
desideria . Vicissim autē ⁊ a cogitacōne opa p
cedunt . ⁊ ab ope cogitacō nascitur . Quamuis
et si ab ope quisq; vacet . p solius tamē prauē
cogitacōnis malicia nō erit innocēs . Vñ et do
min⁹ p ysaiā pphetam . Auferte inquit malum
cogitacōnum vestraz ab ocul meis . Nō enim
facis tātum sed et cogitacōnibus delinquim⁹
si eis illicite occurrētibus delectemur . Sicut vi
peā a filiis in vtero positis lacerata p̄imitur . ita
nos cogitacōnes nostre intra nos enutrite oc
cūdunt . Et cōcepte interius vipeo veneno cōsu
mūt . animāq; nostrā crudeli vulnere p̄munt

Non est arbitrii nostri cogitationes prave fug-
gestiombus preuenire. Tacere aut in animo co-
gitacionu. nostre attinet volutari. Illud ergo
ad culpam non redigitur. istud culpe pprie im-
putatur. Na cogitacões illicitas fuggere demo-
num e. cogitacionibus oblectari pueris nostz
est. Plezq; fieri solet ut immude corporalium
reru species quas didicim⁹ nostris mentib; op-
ponatur. ⁊ nolētes eas cogitemus quātūq; ab
eis acie mentis auertere nitimur. tāto magis il-
le se animo ingerūt. obsemisq; nos motib; ob-
ruūt. Sed hoc fit pro odicōe mortali. quā meru-
it primus hō in penā sui peccati. dū vnusquis-
q; diuina illuminacōe puenit. Statū molestis
turpiū cogitacōm pulsatur. S; dei seruus iudicō
timoris dei eaz temptamēta a semetipso reicit
bonisq; cōtra obiectis cogitacōib; turpes a se re-
pellit. Magna obseruātia circa cordis est custo-
diā adhibēda. q; a bone a male res ibi consistit o-
rigo. Na sicut scriptū ē ex corde exeūt cogitacio-
nes male. idēq; si p̄us cogitacōm prave resisti-
mus in lapsū opis nō incurrim⁹. Nō ē timēdū
si bona malaq; in cogitacōez veniāt. sed magis
gloriādū ē si mēs mala a bonis intellectu ratio-
nis discernat. Itē nichil inuat q; it bonū ⁊ ma-
lū sēsu prudentiore discernim⁹ nisi ope aut ma-
la cōgnita caueam⁹. aut bō intellecta faciam⁹.

Rumana cōdicō dum de diuersis viciōsita-
tibus mentē cōturbat. etiam ante penas
gehēne. p̄ inconditū anime appetitū iam penas
cōsciēcie patit̄. Omnia fugit homo preter cor
suum. Non enim potest a se quisq; recedere. vbi
cūq; enim abierit. reatus sui cōsciēcia illū nō
derelinquit. Quāuis humana iudiciā subterfu-
giat. omnis. qui male agit iudiciū tamen cōsci-
ēcie sue effugere nō potest. Nam et si alijs celare
quod agit sibi tamē celare nō potest qui plane
nouit malū esse quod gessit. Duplex ergo fit
iudiciū in eo quā et hic sue cōsciēcie reatu pu-
nitur et illuc p̄petuali pena dampnatur. Hoc e-
nim significat. Abissus abissum inuocat. Abis-
sus abissum inuocare est de iudicio sue cōsciēcie
ire ad iudiciū dampnatiōnis p̄petue. in voce ca-
tharactaz id est in p̄dicatiōne sanctorum.

De intēciōne mentis.

Cap. 27.

Oculus hominis intēciō opis est eius. Si er-
go intēciō eius bona est et opus intēciōis ip-
sius bonū est. Alioquin male intēciōis opus e-
st si bonum in factis appareat bonū iam non
est. Quomā ex sua intēciōne aut p̄batur bonū
aut reprobatur. Bona est ergo intēciō que p̄p̄-
tē est. mala vero que p̄ terreno lucro. aut va-
na gloria est. Qui opus bonū bona intēciōne

non faciunt. per hoc magis creatur opere per quod
illuminari potuerunt. vnusquisque bonum opus quod
agit intentione bona agat. quoniam pro mala intentione
conne plerumque opus bonum quod agimus perdimus
et minus a culpa vacamus. Sepe que apud hominum
iudicium bona apparent. apud examinem di-
ligentissimi et acutissimi iudicis reproba deteguntur.
ideoque omnis sanctus veretur ne forte bonum
quod agit pro aliqua animi intentione in oculis
dei reprobum sit.

De sensibus carnis.

Cap. 28.

Per sensus carnis morbus irrepit mentis.
Vnde per prophetam dominus dicit. Omnes
cogitationes terre ab aquilone venient. et pone
vnusquisque solium suum in introitu portarum
iherusalem. Regna aquilonis vicinia sunt. que sedes
suas in portis iherusalem ponunt. quando per sen-
sus carnis labem anime ingerunt ideoque in ipsis
portis et in ipsis sensibus regnant. Neque enim aliunde
peccamus. nisi videndo. audiendo. atrectando. gustando
atque tangendo. vnde et alias dicit. Intrauit mors
per fenestras nostras. Et alibi Et extranei ingrediebantur
per portas eius. et super iherusalem intebant sortem.
Extraneos quippe immundos esse spiritus dicit. qui tanquam per portas ita per sensus carnis
aiam irrepunt et eam illelebrando deuincunt.

De sermone.

Cap. 29.

Quoniam quedam parua uiciorum uerba non eui-
tamus in magno lingue plabimur crimi-
ne. Et dum facta quedam incongrua libere ac sine
metu emittim⁹ ad peiora celera et horrendam
peccati consuetudinem labimur. Sicut plerumque mel-
li iocorum stulticia reprehenduntur. ita rursum ni-
mis tacendi uicio denotatur. Illi enim satis lax-
ando linguam in leuitatis uicio defluunt. isti nimis
reticendo ab utilitate torpescunt. Impii sicut nef-
ciant loqui ita tacere non possunt. Mente enim in-
eruditione loquacitatis uerbis preterpunt. sensu
nichil dicunt. Sicut falsitatis crimine a proficien-
tibus premissetur ita otiosa uerba a perfectis ui-
ris uitantur. Nam ut ait quidam sicut pro otioso
uero ratio ponitur. ita pro sermone iniusto pe-
na exsoluitur. Vani sermones in ore christiani esse
non debent. Nam sicut malos mores. bona colloquia
corrigunt ita praua colloquia bonos mores cor-
rumpunt. Custodia oris ponitur. dum quisque non
se iustum. sed quod magis uerum est peccatorem fate-
tur. Manum super os ponit qui per actiones bo-
nas lingue excessum opit. Manum super os ponit
qui male locutionis culpas bone actionis uela-
mine tegit. Loquens que ad deum pertinet. nec fa-
ciens et si uil sibi non est. audientibus tamen
prodest. Qui de sapientia se laudari affectant. lo-
quentem prophetam attendant. Ve qui sapientes

estis in oculis vestris. a corā vobmetipsis pru-
dentes. Recte ex sentētia dicit. qui veram sēten-
tiam gustu internī saporis sēūt. A sētiēdo enim
sentētia dicitur. ac per hoc arrogātes quī sine
humilitate dicūt. de sola sciētia dicunt. nō de
sentētia. Ille enim sapit. qui recte a scdm de-
um sapit. In suam dicunt cōtumeliam doctōes
si dum sint ab eis dicta sapienter. nimium ta-
mē eloquēter. Doctet enim sapiētia spiritum
verborum ambitu. ac fūco mūdiālis eloquētie.
inflatis sermōibus perornatum. Quidam cu-
riōsi delectantur audire quoslibet sapiētes. nō
ut veritatem ab eis querant. sed ut faciendiam
in sermōibus eorum agnoscat. More poetarū
qui magis cōpōsicōem verborum q̄ sentēciam
veritatis sequuntur. Quadrimoda est dicēdi
racō q̄ p̄uidēdū est. quid. cui. q̄n. a quo mō ali-
qd̄ profertur. Itē q̄drimoda ē dicēdi racō qua
aut bñ sciēdo qd̄ bene p̄ferē aut nichil sentē-
do nichil dī. a paz sētiēdo loq̄citas sola oñdi-
tur. aut optime sētiēdo negliēt profertur qd̄ in-
telligit. Itē quadrīp̄tita est loquēdi racō qua
vel bonū bñ. vel malū male profert. Bonū c̄ppe
bñ loquitur q̄ ea q̄ recta sūt humiliē anūtiare
videt. Malū male loq̄tur. q̄ quolibz flagitiū p̄-
suadere conat. Bonū male loquitur. q̄ qd̄ cum
recte loquūtur arrogāter predicare sentitur.

Malum bene loquitur qui aliqd narrado viciu
detestatur. ut ab eo homines auertatur. Corde
bene loquitur qui caritate non simulat. Ore be
ne loquitur. qui veritatem annunciat. Factis be
ne loquitur qui alios bonis exēplis edificat.
Corde male loquitur. qui interior cogitacōnes
noxias meditatatur et cogitat. Lingua male loq
tur qui pro eo qd male agit flagellatur et mur
murat. Factis male loquitur q male viuendo
exēplis suis alios ad prave agēdum informat
Semel bene loquitur qui se peccato redarguit
Bis bene loquitur. qui bn viuēdo et alios instru
it. Semel male loquitur q post viciu cito nō cor
rigitur. Bis male loquitur qui et male vivit et
male docet. Itē bis male loquitur. qui et bonū
quod debuit negligit et male cogitat et male re
fert cogitata. Itē bis male loquitur. qui et bonū
quod debuit nō egit. et malum qd nō oportebat
admisit. Mali mala respondēt pro bonis et ad
uersa p optimis. Boni bona respondēt p ma
lis et pspa pro aduersis. Aduersus viciū lin
gue fortitudo est adhibēda paciēcie ut tēpta
tio verbi que foris impugnat. tollerācie virtu
te deuicta discedat. Nō omnis qui patit obpro
bria iustus est. s̄ q p veritate innoxius patit il
le tāmō iustus ē il vitupeacōes lingue et obpro
bria homin. Isto se remedio mēs iusti corrobōāt

ut tãto solidi9 in dũ figatur interi9 qũto exte-
rius ab humanis spiritur sensibz. Qui illatas
sibi contumelias tràquillo animi pdit dolorẽ cor-
dis apit et virus quod feruet in aio facile reicit
Vulnera enim mētis apta cãto exalãt clausa ni-
mis exulterant qui dolorẽ iniurie clauso pectore
tegit. Quãto ãplius silentio linguã premit tan-
to acriorem dolorẽ intrinsecus nutrit. Vnde et
vere quidam poetaz gentiliũ dixit. Quãto ma-
gis tegitur tectus tãto magis estuat ignis. Ce-
cus igitur lãguor vehemẽs est ac nimius q̃ taci-
tũ vivit sub pectore vulnus.

De mēdacō

Cap. 30.

Mendaces faciũt ut nec vera dicētibz cre-
datur. Reddit enim sepe hominem multa
falsitas. etiam in veritate suspectum. Sepe vera
premitũt qui falsa dicturus est. Ut cũ primũ
acq̃sierit fidẽ. ad reliq̃ mēdaciã audientes cre-
dulos faciat. Multis videtur vera esse q̃ falsa
sũt et ideo nõ ex deo sed ex suo mendacō loquun-
tur. Nonnũq̃ falsitas veriloquũ adiungitur.
et plerũq; auctoritate incipit qui falsa cõfingit
Latent sepe vera circumlimita melle verborum
et tam diu deceptor veritatẽ simulat. quousq;
fallendo decipiat. Nonnũq̃ peius est mendaci-
um meditari. q̃ loq̃ nõ vera. Nã in mēdũ q̃sq; in-
caut9 solz ex p̃cipitacõe loq̃ mēdaciũ meditari

autem nō potest nisi p̄ studiū. Grauius ergo
ille ex studio mentiri phibetur. q̄ is qui ex pre
cipitacōe sola mentitur. Sūmope cauendū est
omne mendaciū. q̄uis non nūq̄ sit aliuq̄ mē
daciū gen⁹ culpe leuioris. si quisq; p̄ salute ho
minū mēciatur. Sed quia scriptū est. os quod
mentitur necat animā. Et perdes omnes qui lo
quūtur mēdaciū. Hoc quoq; mēdaciū gen⁹
perfecti viri sūmope fugiunt. ut nec vicia cuius
libet per eoz fallaciam defendantur. ne sue ani
me noceāt dum auxiliū prestare nitūtur alie
ne carni. q̄ q̄ hoc ipsum peccati gen⁹ facillime
credimus relaxari. Nā si quelibet culpa sequē
ti mercede purgatur. quāto magis hec facile ab
stergitur quam merces ipsa comitatur. Multi
multa mēciūtur. multaq; fingūt homines p̄
hominū laudē sicq; fit ut et isti mēciēdo peant
et eos quos laudāt ad vane glorie ruinā pdu
cant. Sicut bene sibi cōsciū. ita et qui laudatur ab alio non
debet errorem aliene laudis attēdere sed magis
vnusquisq; testimoniū cōsciencie sue querat.
Cui plus ipse p̄ns est. quā ille qui laudat. Op⁹
enim suū vnusquisq; p̄bet. ut ait apostul⁹. et
tunc in se ipso quisq; gloriā habebit et nō in al
tero. id est occulte in sua cōsciencia non palam
in aliena lingua. Perfecti q̄ alta radice fūdati

sunt a si flamine laudis ac vitupacōnis utrum
q; quasi ventorū interdum curventur impulsu
funditus tamē nō deiciūtur. sed protinus firmi
tate radicis ad se redeūt. Bona mens ad malū
nec p̄mijs nec terrib; vincitur. Nā imq; terrore
blandicijs miscēt. ut aut oblectacōe quemq;
decipiāt aut terribus frāgant. Qui laudatur
in adiutorium amore inseritur. sed si veraciter
a nō fide laudatur. hoc est si vera sūt que de illo
dicuntur.

De Juramēto .

Cap. 31.

Sicut mentiri non potest. qui non loquitur.
sic periurare nō poterit qui iurare nō appe
tit. Cavēdam igitur esse iuracōem. nec ea viten
da bonum est nisi in sola necessitate. Nō est cō
tra dei p̄ceptum iurare. sed dum vsum iurādi
facimus piurēi crimē incurrim⁹. Nūq; ḡ iuree
q; piurare timet. Multi dū loquūtur iurare se p̄
delectātur dū oporteat hoc tñi esse in ore eē. nō
nō. Ampli⁹ enim. q̄ est a nō est. a malo ē. Me
ti ut fallant piurāt. ut p̄ fidē sacramētū fidē faci
āt verbi. sicq; fallē dū piurāt et mētiē hōie;
ineautū decipiūt. Interdū a falsi lacrimis sedu
ci decipimur. a creditē dū p̄orāt q̄bz non erat
credendum. Plerumq; sine iuramento loquū
disponim⁹. s; in credulitate eoz qui nō credūt
qđ dicim⁹ iurare cōpellimur. taliq; necessitate

cōpulsi iurādi ofuetudinem facim⁹. Sunt mul-
ti ad credēdum pigri. qui non mouētur ad fidē
verbi. Grauius autē delinquūt qui sibi loquē-
tes iurare cogūt. Quacūq; arte verborum quis
q; iuret. deus tamē qui cōsciencie testis est ita
hoc accipit sicut ille cui iuratur itelligit. Dupli-
citer autē reus fit. quū a dei nomē in vanū assu-
mit. a primū dolo capit. Non est cōseruādum
sacramentū quo malum in caute pmitūtur ve-
luti si quispiā adultere ppetuam cū ea pmanen-
di fidem polliceret. Tollerabilis est enim nō
implere sacramētū q̄ manere in stupri flagitiō
Iurare est dei in illa puidenciā qua statuit nō
cōuellere statuta. Penitencia autē dei rerū mu-
taō est. Non peniteri autē est statuta non reuo-
care ut est illud. Iurauit dñs et non penitebit
cū id est que statuit non mutauit.

De vicis.

Cap. 32.

Recedēs homo a deo statim viciorū traditur
potestati ut dū patitur insistēcia vicia re-
uertēdo vñ cecidit resipiscat. Et si sādī toto an-
nīsu otēdunt supare vicia nec extinguūt. Quid
agūt hñ qui non solū nō odiunt vicia sed toto
ea amore sedātur. Satis se delicate palpat qui
vult sine labore vicia supare. dum peccati legē
quam sibi deseruēdo vicis fecit. sine violēcia
a doloris reserare non possit. Perfecte renūciat

vicō qui occasione vitat imperpetrandō peccatū
Nam si velis tātumdem nō peccare. a data occa
sione peccaueris. tu tibi a reus a iudex es. q̄ et
cōmissa dampnas a dāpnata committis. Se au
tem iudice reus est. qui vitiat a accusat et ppe
trat. Quedā vicā dū nō p̄fecte vitant. suos in
se faciūt relabi auctores. Nam a si vnum vitū
districte vitetur a alia negligāt. inanis labor ē
Non enim potest in vnius obseruacōe virtutis
fortiter perdurare. cui alia vicā dominantur in
corde. Nonnūq̄ hominem sua vicā persequunt
tur. quā nimis qui prius volēdo ea sibi fecit so
cīa. postea sentit etiam nolens stimulosa. Non
nulli non antea in errorem vicōrum labuntur.
nisi prius interioris racōnis perdidērūt oculos
sicuti sampson non antea ab allophylis ad er
roris ligatus est molam. nisi postq̄ ei sūt lumi
na oculorum extincta. Quidam vegetati men
tis racōne vicōrum superantur incurfu. sitq; de
inde intencōnem bonorum operum perdunt si
cut rex babilonis in oculis sedechie prius fili
os ipsius interfecit. a sic postea oculos eius e
uulsit. ac per hoc post multorum operum cōsue
tudinem a interrepcōnem bonorum parit quo
rūdā a racō.

Qd̄ ex vicis vicā. a ex virtutibus virtutes
generātur. Cap. 33.

Sic gignuntur ex peccato peccata. ut dum non
euitantur pua. incidatur in maximis. et dum
defendunt admissa nec lamētāt ex flagitio ad
supbiam itur. Vñ fit ut duplicati sit criminis
reus qui et admittit scelera p voluntatem. et de
fendit per audaciam contumacē timorem. Sic
vicio gignitur vicium. sic virtus virtute cōcipi
tur. Ex vicio enim gignit vicium. sicut dauid qui
de dum nō euitat adulteriū perpetravit et homi
cidiam. Item virtus virtute cōcipitur. sicut p
virtutem euāgelice predicacionis. virtutē mar
tiry apli meruerunt. In sordibus seculariter
vinienciū inuicem sibi succedunt vicia. ut dum
vnum abierit succedat aliud. iuxta yobēl pphē
te testimonium qui ait. Residuū eruce cōmedit
locusta. et residuū locuste cōmedit brucus. et re
siduū bruā cōmedit rubigo. Propter id ergo
ista sub vicōrū allegoria colliguntur. quā se qui
tur expurgatimimi ebrī et flete. Aliquādo vtili
ter peccatur in minimis vicīs. ut maiorā pmitt
entē vtilius caueantur. Lege paulum aposto
lum. minora pmittentē peccata. ne maiora pe
petrentur. Veraciter autē sanāt vicia que vir
tutibus non vicīs excludunt. Quorūdam au
tem quedam latēcia vicia tunc apparent. quā
do ab alijs vicīs desinunt.

De male vñs virtutib⁹.

Cap. 38.

Interdū a malo vsu v̄tutes ex se vicia gignūt qđ fit p̄ immoderatū animi appetitum cui non sufficit donū qđ meruit. nisi vñ aut laudes. aut lucra dampnāda q̄herit. Interdū v̄tutes vicia gignūt. dū aliquñ pro tpe oportuno minime elaxat. sicq; fit ut q̄ ogeruo vicia deputent. Veluti si p̄ fratris aduētū ātiquū nō soluat ieiunū. virtutū igiē discrecōem a paulo ap̄lo fume. q̄ ad tps egit qđ agendū esse oīno prohibuit. Itē qđā v̄tutes dū discrecōi nō seruiūt in vicia transeūt. Nā sepe iusticia dum suū modū excedit crudelitatis seuitiā gignit. et mīa pietas dissoluōem discipline parit. ut hely studiū dū pl̄ est q̄ oz in iacūdic viciū trāsit. Et multa maffuetudo corp̄is segniciem gignit. Prudentis aut̄ viri discrecō solert̄ p̄spicit ne bonū intēpanē agat a de virtute in viciū trāseat. Itē apud quosdā ex virtute viciū gignit dū q̄l q; de castitatis a abstinēcie meritis gl̄atur. Nā a q̄ elemosinā vane glorie cause imp̄t̄ ex virtute viciū facit. S; a h̄is q̄ de sapiēcia arrogātiā habet. a q̄ pro iusticia p̄mū appetit. a q̄ aliqđ donū dei qđ meruit in laudē suā ouertit. ā immalos vsus assumit procul dubio v̄tutē in viciū trāsfert. Moies de v̄tutib; vicia nutriūt. ex q̄b; peāt. Iterū deus arte potentissima ex n̄o viciō v̄tutes fōit. q̄b; nos ab imiq̄tate reformat.

Quedam vicia spes virtutū preferūt. ideo qz pncipiosius suos sectatores decipiūt. qz se sub velamine virtutū tegūt. Nam vicia que statū virtutū cōtraria apparent. cito dū in palā euenerint emendāt. Propter qd sequaces eorum de talibus criminibus erubescunt. Carnales autem plerūqz per insensualitatē mētis nō agnosunt viciū esse culpabile. quod dignū videtur dampnacōne. Itē quedam vicia spes esse virtutū vident. tamen virtutes non sunt. Nam interdum sub pretertu iusticie crudelitas agit a putat esse virtus qz nimirum est viciū. Sicut remissa segnicies mansuetudo credit. Et qz agit torpens per negligenciā putat agere indulgētia pietatis. Non nūq̄ etiam virtutē largitatis imitat viciū pdige effusionis. Et virtutem parcitatis tristis tenacitas imitatur. a viciū p̄tinacie abscondit sub virtute cōsciencie. Item timor sub v̄tute obediencie occultat et dicit virtus humilitatis qz tamē viciū est timoris. Sed p̄citas vocis puerilitatis pro libertatis virtute accipit. et viciū pigricie q̄ est virtutem imitatur. Porro viciū inquietudinis v̄tutem se vult veari sollicitudinīs. a p̄cipitacōis fallacitas. feruor boni studiū credit et bene agendi tarditas. cōsiliū mora esse videt

celerius crescunt. Ad cōtra arbores alta radice
fundate ideo pdurant dīcius. quā gradatim
ad pfectū tendūt. Nichil prodest admiratio ma
lo. agere aliquid bonū sed prius cobēdū est
a malo. deinde exercēdum bonum. Hoc enim in
dicat ppheta cū dicit. Quiescite agere puerse
discite bene facere. Prius vicia extirpāda sunt
in homine deinde inferende v̄tutes. Nam cohere
re a cōiungere non potest veritas cū mendacō
pudor cū petulantia. fides cū perfidia. castitas
cū luxuria. Quedā summe sūt v̄tutes. quedam
vero medie. fides spes a caritas summe virtu
tes sunt. Nam a quibus habētur vtiq; veracit̄
habent. Alie vero virtutes medie sūt. que ad
vtilitatē et ad p̄niciē possunt haberi. si de hīs
arroganter quisq; timuerit. utputa doctrina
ieiuniū. castitas. sciētia. siue tpales dīciē.
De quibus scilic; a bene opari possumus a ma
le. Quisquis ex deteriori iā melior esse cepit. ca
ueat de acceptis extolli virtutibus ne grauius
p virtutes corruat. q̄ prius ex lapsu vicōrū ia
tebat. Quem deus flagellat iustificat. ne iterū
se de virtutibus erigat. quedā illi virtutū dona
tribuit. quedā retrahit ut dū mēs de eo quod
habet erigitur. iterū de eo qd nequa q̄ habere
noscitur humilietur. Quisquis dono celestis
gratie inspiratur. ad virtutes erigitur. si forte

moderātis dei manu aliq̄ aduerſitate reprimē
ne de acceptis virtutibus attollatur frāgi non
debet. q̄ a hoc ipſū qđ plagis humiliatur eq̄ni
mīter ferre. proculdubio v̄tutis ē magne

De pugna virtutum contra vicia. Cap. 31.

Unc se vici sancti v̄aciū a vicōrum collu
uione vel collisione detergūt. dum ab eis
cōtra singula vicia. virtutes singule opponun
tur. Interdum vicia cū virtutibz ad vtilitatem
cōfligunt ut ipso certamine vel mēs exerceatur
vel ab elacōne cōcussus animus restringatur.
Aduerſus impetus vicōrum otrarijs virtutibz
est pugnandū Contra luxuriā enim cordis est
adhibenda munditia. Contra odium dilectio
est preparanda. Contra iracundiam pacien
tia est preponenda. Porro cōtra timorem. fidu
cia adhibenda est virtutis. Contra timorem et
torporem heli prelium. Tristitie quoq; gaudi
um. accidie fortitudo. auaritie largitas. supbie
humilitas opponēda est. Sicq; virtutes singu
le nascēcia contra se vicia reprimūt. ac temp
racōnum motus virtute diuine caritatis extin
guūt. Libidinem abstinentia domat. Nam quā
tum corpus inedia frangitur. tanto mens ab
illīcō appetitu reuocatur. Aduerſus iram tol
lerancia dimicat. ira autem semetipsam necat
Sustimendo autem. paciēcia victoriam portat

Tristitie memorem. spes eterni gaudij superat
Et quem turbata mens de exterioribus afficit
dulcedo interioris tranquillitatis lenit. Aduersus
in iudeam prepat caritas. et aduersus ire in
dia. mansuetudinis adhibentur tranquillitas.
Supbia dyaboli imitantur superbi aduersus quod
opponitur humilitas christi qua humiliantur ele
cti. Principaliū septē viciorū regina et mater
supbia est. Eadēq; septem principalia multa
de se parturunt vicia. que ita sibi met quadā cog
nacōe iungūt ut ex altero alterū oriatur. Sicut
princeps septem viciorū superbia nos suis pote
statibus subdit. ita christus septiformi gratia plenus
a dñatu viciorū nos eruit. et quos illa addicit
septempliciā vicō iste liberat septiformis gratie
dono.

De supbia. Cap. 38.

Omnis vicō deteriorē esse supbiam siue propter
quia sumis personis et primis assumitur seu
quia de ope iusticie et veritatis exoritur minusq;
culpa esse sentit. Luxuria vero carnis ideo no
tabilis omnibus est quoniam statim per se turpis
est. et tunc dispensante deo superbiū minor est. Sed quod
detinet superbia et non sentit labitur in carnis
luxuriā ut per hanc humiliatur et a confusione ex
urgat et a supbia. Omnis peccatus superbus est eo
quia faciendo vitia contemptū habeat diuina pre
cepta. Recte ergo iniciū omnis peccati superbia. quod

nisi precesserit mandatorum dei inobediencia.
transgressionis non sequitur culpa. Omnis super-
bia tanto in imo iacet. quanto in altum se erigit. tan-
toque profundius labitur quanto excelcius eleua-
tur. Qui enim per propriam attollitur superbiam
per dei iusticiam inclinatur. Qui inflantur super-
bia. vento pascuntur. vñ et propheta. Omnes in-
quit pastores tuos pascit ventus. hoc est super-
bie spiritus. Qui de suis virtutibus superbiunt. ex
ipsis hijs iudicandi sunt operibus que pro vir-
tutibus vntur. quia rem bonam. non bona volu-
tate faciunt. Nam reuera sine humilitate virtus
quelibet. et sine caritate. vico deputat. Merito
supbie dyabolus a superna beatitudine corruit
Qui ergo de virtutibus attolluntur dyabolum
imitantur. et exinde grauius corruunt. quia de ex-
celso labunt. Superbia sicut origo est omnium
criminum. ita ruina cunctarum virtutum. Ipsa est enim
in peccato prima. ipsa in conflictu postrema. Nec enim
aut in exordio mentem per peccatum prosternit. aut no-
uissime de virtutibus decit. Inde et omnium peccatorum
est maxima. quia per virtutes que per vitia humanam
mentem exterminat. Ibi cadit superbia vñ enascit ut
non sit superbia aliud culpa. aliud pena. sed illa culpa
fit illi pena. De superbia nascitur arrogantia. non
de arrogantia nascit superbia. Nam nisi precesserit oc-
cultata elatio mentis. non sequitur aperta iactantia

laudis. Ita ergo in culpa preponit superbia arrogancia sicut et preferitur origine. Plerumque ad elationis emendationem providencia dei aliquo casu nonnulli cadunt. propter quod et lapsu reprehensa a semetipsis humiliter sapiant et de muneribus dei laudari non appetant. sed laudent deum a quo acceperunt. unde laudari volunt se. Valius est enim arrogantiis quocumque vicio labi. et humiles post casum deo fieri quam per elationem superbiere. gravioremque ruine dampnationem per superbia fumere
De luxuria et fornicatione. Cap. 39.

Culpa superbie plerumque in abominanda carnis immundicia itur. nam alterum pedes ex altero. Sed sicut per superbia mentis itur in perstitutionem libidinis ita per humilitatem mentis salva fit castitas carnis. Deus autem nonnunquam decet occultam mentis superbia. per carnis manifestam ruinam. Libidinis nasci immundicia de animi occulta superbia exemplo primi hominis dimoscitur qui mox ut per superbia contra deum tumuit statim carnis libidinem sensit. et pudenda operuit. Quia propter unum quisque sue deputet culpe quod cecidit quociens libidine vincitur quod nisi precessisset latens superbia non sequeretur libidinis manifesta ruina. Non nunquam gemino vicio christianus a dyabolo appetitur et occulto per elationem et publico per libidinem. Sed dum evitat quis libidinem. cadit

in elacōnem. Item dum incaute declinat elacō-
nem segmīter in libidīnem cadit. Sicq; ex occul-
to vicō elacōnis. itur in apertum vicium libidi-
nis. et de aperto libidinis itur in occultum elacō-
nis. Sed dei seruus discrete vtrumq; pensans
sic cauet libidīnem. ut nō incurrat in elacōem
et sic premit elacōnem. ut uon resoluat animū
ad libidīnem. Luxuriosus atq; superbis. demo-
nes plus fautores existunt dumq; in ceteris vi-
cijs spiritus maligni deseruiant. hīs tamē ma-
iori familiaritate iunguntur eisq; amplius iux-
ta desiderium famulantur. Principāliter hīs
duobus vicijs dyabolus humano generi do-
minatur. id est per superbiam mentis. et luxuri-
am carnis. Vnde et dominus ad populum loquitur
dicens de dyabolo. Sub umbra dormit in secre-
to calami in locis humētibus. Per calamū enim
inanis supbia. p loca vero humētia carnis de-
mōstrat luxuria. Per hec duo vicia dyabolus
humanū possid; genus. Et dū mētē in supbiā e-
rigit. vel dū p luxuriā carnē corrūpit. Multa lux-
urie sediti sūt et otumaci supbia de ipō luxurie
ope gloriā. et inde magis elati sūt vñ humilia-
ri debuerāt. Ad opacōez mali fit deteri⁹. qm̄ non
solū flagicia omittūt s; etiā de ip̄ flagicijs va-
nitate laudis pdita extollūtur sicut scriptū ē.
qm̄ laudat pccōz in desiderijs aie sue. Quid enī

peius. q̄ in flagitijs miseros gaudere de quib⁹
deberent copiosius deplorare. Libido tūc magis
queritur dū videtur. Nam sicut quidā sapiens
ait. Prima fornicōis tela oculi sunt. Secūda
verba. Sed qui nō capitur oculis. potest verb⁹
resistere. Sufficit natura vbi ad huc lib⁹ effect⁹
ē. Qui delectacōem refrenat libidinosē fugge
stionis non trāsit ad osensum libidinis. Cito e
nim resistit opi. qui titillātī non accomodat de
lectacōm. Durius impugnatur quū vsq; ad cō
sencōnem a si non vsq; ad ppetracōnē tempta
tur q̄ is qui sola suggestione p cōdicōe carnis
temptamentis sollicitatur. Stimuli carnis qui
in paulo exēcitāte sathane angelo inerāt. ex le
ge peccati erāt. que in membris hominū dēfita
te libidinis habitāt. Quam reluctātem dum in
se expugnat. gloriosus efficitur a de infirmitate
libidinosē titillacōis virtutē suscipit gloriosi
certaminis. Serui dei multo certamine de sua
carne mouent. Nam q̄uis in amore dei eoz sit
inocussa intencō mēs tamē de carne quam ex
terius gestat inēna prelia tollerare. Deus autē
qui hec ad pbaconem pmitit. gratia ptegen
te suos nō deserit. Ideo nōnū q̄ electi lapsu car
nali corruūt ut a vicō supbie quo de virtutib⁹
tument sanent. Et de virtutū qui affectibus ex
istunt supbi ut cadāt. carnis vicō humiliātur

11-12

ut surgant. Anteq̄ perficiatur adulterium in
ope. iam adulterium extat in cogitacōe. Ex cor-
de enim primū fornicacōnes sunt auferende ut
non prorumpāt in ope. Vnde est q̄ per p̄phetā
dicitur. Accingite lumbos vestros super vbera
vestra. hoc est in corde libidinem reserate que
ad lumbos p̄inet. Nam cor super vbera est. nō
lumbi. Libidinis immoderata licētia nescit ha-
bere modum. Nam dum se vicōsus animus in
explenda fornicatione carne luxuriāte laxaue-
rit. nichilomin⁹ ad alia nefanda scelera suadē-
tibus demonibus trāsit. dūq; immoderate me-
tus pudoris excesserit. crinnē criminibus addi-
cūt. paulatimq; ad deteriora p̄cedit. Nō ita sua-
uis est amātium immo amentium incerta car-
nis libido. sicut expta. nec ita delectat fornicatio
dū primum cōmittitur. nam repetita maiorem
delectacōem ingerit. Jā vero si in vsum venerit
tanto perditis dulcior fit. ut superari difficile pos-
sit. Vnde a sepe ex cōsuetudine delinquendi. q̄
si captiū ad peccādū cū quadā violentia trahi-
mur. sefusq; nros in nobis extra rectā volūtātē
rebellare sētim⁹. Si plus oblectat mētē delecta-
cio fornicacōis q̄ amor castitatis adhuc in ho-
mine peccatū regnat. Certe si amplius delectat
pulehudo intīme castitatis. iam nō regnat pe-
ccatū sed regnat iusticia. Nā nō solū de omīssa

fornicacione peccatū regnat in homine. sed si ad
huc delectatur atq; animū teneat pauldubio
regnat. fornicacō carnis adulteriū est. fornica
cō animi seruitus ydolorū est. Est autē a spirita
lis fornicacio sedm q̄ dñs ait. Quī viderit muli
erem ad occupandā eam iam mechatus est e
am in corde suo. Omnis immūda pollucio forni
cacō dicitur. q̄uis q̄sq; diuersa turpidinis vo
luntate p̄stituat. Ex delectacione enim fornicā
di varia gignūtur flagicia quib⁹ regnum dei
dauditur a homo a deo sepat. Inter cetera sep
tem vicia fornicacō maximi est celeris. quia per
carnis immūdiā templū dei violat. et tollēs
membra xp̄i facit membra meretricis. Maxime
p̄ carnis luxuriā humanū gen⁹ subditur dya
bolo q̄ p̄ cetera vicia. Cum ergo ille varijs tē
ptamētis illectos homines conetur puertere
magis mechādi desiderū suggerit. quia vtzq;
secū in hoc vico amplius egrotare intēdit. De
mones scientes pulchritudinem esse anime ca
stitatē. a p̄ hanc hominē angelicis meritis e q̄
bus illi lapsi sūt coequari. liuore p̄culsi inuidie
iniciūt p̄ sensus corporis opus desiderūq; libidi
nis. quaten⁹ a celestibus deorsū delectā animā
p̄trahāt. secumq; quos vicerint gloriātes ad
tartara ducant. Quando impulsu demonum
mens ad delectacōnem fornicacōnis impellitur

91.
diuini iudicii metus . atq; eterni tormenta in
cendij ante oculos preponatur . quia nimirum
omnis pena grauioris supplicij formidine supra
tur . Sic enim clauus clauum expellit ita sepe re
cordaco ardoris gehenne . ardorem excludit lux
urie . Quidam in iuuentute luxuriose viuentes
in senectute continentes fieri delectantur . Et tunc
eligunt seruire castitati . quando eos libido ser
uos habere contempnit . Nequaquam in senectute
continentes vocandi sunt . qui in iuuentute luxu
riose vixerunt . tales non habent premium quia
laboris certamen non habuerunt . eos enim
expectat gloria in quibus fuerunt laboriosa cer
tamina .

De continentia . Cap . 20 .

Ideo datur continentia sed petite et accipie
tis . Tunc autem tribuitur quando deus ge
mitu interno pulsatur . Prelata esse virginita
tem nuptijs illud est bonum . hoc optimum . Coniu
gium cessum est . virginitas ammonita tantum
non iussa . sed ideo ratum ammonita quia nimis
excella . Geminum est bonum virginitas . quia et
in hoc mundo sollicitudinem seculi amittit et in fu
turo eternum castitatis premium percipit . Virgines
feliciores sunt in vita eterna . Isaia testate . Nec di
dicit dominus eunuchis . Dabo eis in domo mea et in mu
ris meis locum . et nomen melius a filiis et filiabus . no
men seipiternum dabo eis quod non pibit . Nec dubium

¶ qui casti p̄seuerant ⁊ virgines angelis dei ef-
ficiantur equales. Amanda est pulchritudo ca-
stitatis. cuius degustata delectatō. dulciōr inue-
niē q̄ carnis voluptas. Castitas enim fruct⁹
suauitatis est. pulchritudo inuolata sanctorū.
Castitas securitas mētis. sanitas corporis. Vñ
⁊ aliquos gētilium p̄petuā inueneris abstinen-
ciam exercuisse. ne virtutē libidine frangerent
Luxuriosa namq; vita carnē cito debilitat. fra-
ctāq; celeriter ducit ad senectutē. Omne p̄c̄m
recipit p̄ penitenciam vulneris sanitatē. virgi-
nitas si labitur nullaten⁹ reparatur. Nā q̄q; pe-
nitendo venie fructū p̄cipiat in corrupcōem ta-
men nullatenus recipit pristinā. Virgo carne
non mente nullū premiū habet in repromissio-
ne. Vñ ⁊ incipientibus virgīmb⁹ dñs in iudj-
cō veniens dicit. Amen dico vob̄ nescio vos.
Vbi enim iudicās mentem corruptam inuene-
rit carnis p̄cul dubio incorrupcōem dāpnabit
Nihilq; valet mūdum esse corpe cū qui pollut-
us est mente. Multū sunt reproborū qui carna-
lis corruptele cōtagiū nesciūt. qui sicut infecun-
di sunt corpore ita steriles manēt ⁊ mēte opis-
tomi fecūditate. Qui recte de virginitate gaude-
rent si alijs prauis opibus nō inseruierēt. Qui
se cōtinentē p̄fitecur. ⁊ ab alijs terrenis deside-
rijs nō subtrahit. q̄uis illū luxuria nō polluat

carnis . diuersa tamen mūdane cōuersacōnis
opacō maculat . Virgines que de suis meritis
gloriātur . p̄pocritis cōpantur . quā gloriā boni
opis foris appetunt quā intra cōsciētiā humi
les habere debuerūt . Tales igitur ad promissa
celestia non pueniunt . quā ipsi sibi virginita
tis premiū per elacōnis viciū auferunt . Hoc ē
enim in euāgelio non habere virgines in vas
oleum . id est non seruare intra cōsciētiā boni
opis testimonium . s̄ in facie gloriari apud ho
mines . nō in corde apud deū . Ruina adulteri ex
cipitur de destinaōe matrimonie meliusq; est
vrozem ducere q̄ per libidinis ardore p̄ire . Qui
dā iugale decus nō p̄ gignēdis filijs delectāt
sed hoc pro turbolenta carnis et libidinosa cō
suetudine appetunt sicq; bono male vtūtur . Vi
cia per se mala sunt . cōiugia vero et potestates
per se bona sunt . per ea vero que circa ea sūt ma
la existūt . Cōiugia enim p̄ id mala sūt . qd̄ dicit
apostolus . Qui enim cū vrozē cogitat q̄ sūt mū
di . s̄ p̄pter fornicacōez vnusquisq; suā vrozē ha
beat . Sic et potestates p̄ elacōez . et oppressiōē .
p̄ iusticie p̄uacacōez mala existūt . Noēt enim
nupcie noēt et potestates . S; p̄ id qd̄ eis iuxta
ponit . nō p̄ se exēplo itineris recti iuxta qd̄ spi
ne nascūt q̄ surgētes elatē noēt eis . q̄ recto iti
nere ḡdiuntur . De cupiditate . Cap . 21 .

De cupiditate . Cap . 21 .

Non posse quempiā spiritalia bella suscipere. nisi prius carnis edomuerit cupiditates. Non potest ad cōtemplandū deū mēs esse libeā que desiderijs huius mūdi et cupiditatibz inhiat. Neq; enim alta cōspicere poterit ocul⁹ quem puluis claudit. Omni peccato peior est auaricia. et amor pecuniay. vñ p salamonē dicitur. Nichil est celestius q̄ amare pecuniā. Hec enī aiām suā venalē facit. Vñ et p pphetā dicit̄ Quomō in vita sua p̄icit intīma sua. Cupiditas omnū criminū materia est. vñ et apostol⁹ ait. Radix omnū malorū cupiditas ē. Quam quidem appetētes errauerūt a fide. Si ergo succiditur radix criminū non pollulāt cetera soboles peccatorū. Multi causa cupiditatis terrene etiā ipsā fidem renūciauerūt. Cupiditas enim xpm vendidit. Nā et plerisq; tātū in rebus aliēnis est desiderū. ut etiā homicidium ppetrare nō vereātur. sicut achab. qui appetitu cupiditatis sue sanguinis expleuit effusionem. Sepe imi qui mala que cōcupiscūt assequunt̄. quaten⁹ de affectu mali desiderij forcius puniāt. Electos autē suos deus nō dimittit ire in desiderioꝝ malozum pfectionē. s; in dolorem mentem cōuertit eozum. p id q̄ in seculo l̄ in celo nequiter appetit ut hec experientia resipiscāt reuerſi ad deum quod ab hñs mente cesserūt. Deum ergo sibi

appetuum nouerit aduersari. quia quod temporaliter concupiscit. non permittitur adimplere. Secreto autem iudicio dei fieri ut durius peccent iniquorum cupiditates. Semper enim auarus eget. quantoque magis acquirit. tanto amplius querit. Nec solum desiderio augendi exercuiatur. sed etiam amittendi metu affligitur. Inopes nascimur in hac vita. inopes recessuri a vita. Si bona mundi huius pictura credimus. cur pictura tanto amore amplectimur. Plerumque potentes tanto cupiditatis rabie inflamantur. ut de consinijs suis pauperes excludant. ne habitare permittantur. Tales quippe homines in infernum dyabolus rapit ad perditionem. Idem sequente propheta annunciat dicens. Propterea dilatat infernus animam suam et aperit os suum absque ullo termino. et descendent fortes eius et sublimes glorioseque eius ad eum. Nec mirum quod morientes in inferno ignibus deputentur qui uiuentes flammam cupiditatis sue minime extinguere uoluerunt. Qui desiderio cupiditatis exestuatur flatu dyabolice inspirationis urit. Accendit cayn metum inuidia. ut fratrem occideret. Accendit salomonem luxurie facibus ut per amorem libidinis ydola adoraret. Accendit achab cupiditate ut homicidium auaricie annexerit. His ergo inspirationibus dyabolus corda hominum occultis deprauat cupiditatibus.

Prima cōcupiscēcie suggestio panis est. cui si minime ceditur diuerse edacitatis desideria opprimunt. vñ a daniel. Panē inquit desiderabilem nō comedi. hoc est. eius cōcupiscēciam non impleui. Prima est luxurie materies saturitas panis. vñ a ppheta sodomā de panis saturitate accusat dicēs. Hec est iniquitas sodomorū supbia. saturitas panis a habūdancia. Panem quippe sodomite immoderate sumētes in turpitudines defluxere flagicōrum. atq; meruerūt comitāte supbia scelestibus aduri in cōdñs ex quo modum nō tenuerūt edacitatis. vtile est cauere gula ciborūq; cōcupiscēciā. Quid enim tam noxiū. q̄ ut animus seruiat ventri et escē. que sunt destruenda. Testante aplo et dī cēte. deus aut a hūc a hanc destruet. Primo autē vētri libido sicut loco. sic vicō. vbi enim vētris cura ibi a eorū qui circa ventrem sūt proxima. In ordine namq; mēbrozum genitalia ventri iungūtur. dumq; vnum ex hīs immoderate reficitur. aliud ad luxuriā excitatur. Nō ad luxuriā vel ad sacietatē sed tantūmodo ut corpus sustentetur epul est vtendum. Nā ut philosophi dixerūt. cibos inuentos esse ut cōfineant animam. non ut corūpāt. Qui nīmū abis vtūtur. quanto magis vētrē pascūt tanto magis

senſum mentis obtūdunt. Nam grecā dixerunt
ex crasso ventre ſubtilem ſenſum gigni non poſ
ſe. Nam gule ſaturitas nimiam aciem mentis
obtundit. ingenūq; tetefcere facit. Libidinum
ignes ciborum fomite increſcunt. Corpus autē
qđ abſtinentia frangitur. temptacō non eru
rit. vnde a tres pucros abſtinētes. flamma ba
bilonij incendiij a ſi tetigit non conbuſit. Quia
nimirum et ſi deſideriorum carnalium ignes ab
ſtinentium mētes inflammet vſq; ad cōſenſū
tamen concupiſcētię vel operis non exurit.
Cuius habundantia eſt epularū. ardentis di
uitis incendat ſupplicium. cuius rāta in inferno
inter ignes erit inopia quāta hic epularū fue
rit copia. In hoc enim ſeculo eſurire a ſitare no
luit. p̄pterea illic inſiāma ſitiens ſtillā aque q̄
fuit. nec meruit. Cōſiderandū qđ vehement̄ ar
guantur omēſſacō a ſumptuoſa cōiūua per p̄
phetā. ita ut cōminet̄ dñs de hāc nō relaxare
iniquitatem hñs qui eā libet̄ ambiant. dicit eni
p̄ yſaiā. Ecce gaudium a leticia. a occidere vitu
los a ingulare arietes. omēdere carnes a bibē
vinū Si dimittet̄ iniquitas hęc vob̄ donec mori
amini. Sicut oēs carnales cupiditates abſti
nētia reſecāt ita oēs aie virtutes cōacitatis vi
cio deſtruūt. Inde ē qđ a p̄ncēps coꝝ muros
iherl̄m ſuvertit qđ et x̄t̄ cui ſeruitur a coquis

virtutes animi destruet. Neq; enim posse que
piam virtutū pfectionem attingere. nisi prius
v̄tris edomuerit ingluuie. Nemo potest dñia
ri ceteris vicijs. n̄ pri⁹ ingluuie v̄tris restrin-
git. Nec quisquā facile poterit a semetipso spi-
ritus immūdos expellere nisi p abstīneciā gule.
Tunc enim hostes qui extra nos sūt a nob̄ for-
ciūs supantur. quādo prius que intra nos sūt
vicia extinguntur. Nam frustra foris agit bel-
lum qui intus habet piculum. non qualitas cā-
borū sed eorum cupiditas est cauenda. nā sepe
accuraci⁹ preparata. sine gule cōcupiscēcia degu-
stantur. & sepe abiecta & vilia edēdi cupiditate
sumuntur. Sicq; fit. ut nō sit in culpa ciborum q̄
litas. sed illud reputet in vico quod cū de fideri
o degustatur. Quatuor genera distīdionū sūt
in gule appetitu id est quid. quādo. quantum &
quomō appetat. Quid ad rē ipsam p̄tinet que
appetitur. Quando si ante legitimum tēpus sit
qd̄ appetitur. Quātū vero ad immoderacōnem
referet. Quomō ad impacīeciā festinacōis as-
scribitur. nullus homini tā importūdas exactor
quā venter. qui cotidianā famis exactionē ad-
implet. Cum ceteris enim vicijs. ut si interdū
nasimur. interdum cū eis morimur. cū isto au-
tem & nasimur. cū isto & morimur. Plerumq;
voluntas uescendi ita sub obtentu necessitatis

furtepit. ut dū putatur seruire necessitati. vo
luptatis desiderio seruatur. Nec facile discerni
tur. vtz qd accipit gule an indigētie depute. .

¶ De ebrietate .

Cap. 83.

Escrapulam. potus ebrietatem generat
Ebrietas autē perturbacōnem g'gmt men
tis. furorē cordis. flāmam libidinis. Ebrietas i
ta mentē alienat vt vbi sit nesciat. Nū etiam
et malum nō sēntur qd p ebrietatē cōmittitur
Verū est qd p pphetam dicitur. Fornicacō autē
ut ait salomom infatuat sapientem. Ebrietas si
cut in loth. sensus racōnez captiuat. Vnde a im
prouerbij. Potentes inquit quā ita cūdi sūt vi
num nō bibant. ne cū biberint obliuiscātur sa
pienciam. Plerisq; laus est multū bibere a nō
inebriari. Audiant hī aduersū se dicentē pro
phetā. Ve qui potentes estis ad bibēdum vinū
a viri fortes ad miscēdā ebrietatē. Vino mul
to deditos. a luxuriose viuētes ysaias sic argu
it. dicens. Ve q cōfurgitis mane ad ebrietatē
sectandā a potandū vsq; ad vesperum ut vino
estuetis. De talib; alio loco dī. Ve tibi ciuitas
cui⁹ rex iuuenis ē. a cui⁹ principes mane ome
dēt. Multū enī a mane vsq; ad sol occubitū ebi
etati a gule a voluptatib; seruūt nec itelligūt
cur nati sūt. Sed cōsuetudine vino detēti luxurie
tātū tota die epulq; inseruūt. Clamat yobēl

propheta hijs qui ebrietati deseruiunt dices . Ex
pergiscimini ebrej a flete . a vlulate omnes q̄ bi
bitis vinum in dulcedine . Quo testimonio nō
ait tantū . flete omnes qui bibitis vinū . ut bibe
re omnino non liceat . sed adiecit in dulcedine
quod ad voluptuosam p̄tinet a prodigā effusi
onem . Nam quātū ad est necessitati edocet thi
motheū bibere dices ap̄ls . Vino modico vtete
Non solū ex vino inebriatur homines . sed etiā
ex ceteris potandi generibz que valo modo cō
ficiuntur . Vñ a nazareis qui se s̄dificabāt a do
mino preceptū est vinū a siceram non bibere .
Vtraqz enim statum mētis euertunt et ebrio
sos faciūt . Luxuriā quoqz carnis vtraqz equa
liter gignūt . Quidā cōtinentes sicut panē cum
pondere edunt ita et aquā cū mensura sumunt
asserentes ad castimoniā carnis etiā aque ab
stinenciā cōuenire .

De abstinentia .

Cap. xx.

Hoc est p̄fectū a racōnale ieiunū quādo no
ster homo exterior ieiunat et interior orat
Facilius p̄ ieiunū oracō penetrat celum . Tūc
enim homo spiritalis effectus angelis cōiūgiē
deoqz literius copulatur . Per ieiunū etiā oc
cultā misteriorum celestiuū reuelatur . diuinūqz
sacramenti archana pandūtur . Sic nāqz da
niel angelo reuelante misteriorū sacramenta

cognoscere meruit. Hec enim virtus a angelorum
manifestaciones et eorum annunciations ostendit
Ieiunia forcia tela sunt. aduersus temptamenta de
moniorum. Cito enim per abstinentiam vincuntur
Vnde etiam dominus a saluator noster eorum
suppare incurfus ieiunijs a orationibus promo
net dicens. Hoc genus non elicitur nisi per ieiunium
a orationem. Immundi enim spiritus ibi sese magis
iniciunt. vbi plerumque viderit escam et potum. Sancti quod diu
huius seculi vitam inhabitant. desiderio superni to
ris corpus suum aridum portant. Vnde a psalmus.
Sicut inquit in te anima mea. quod multipliciter
a caro mea. Caro enim tunc deum sinit quando per
ieiunium abstinet. et arescit abstinentia. a vi
uificat a occidit. viuificat animam corpus necat
Sepe abstinentia simulate agitur. ieiunia per y
pocritissimum exercetur. Quidam enim mira media
corpus suum lamant. a ex terminantes sicut ait
euangelista facies suas ut appareant hominibus ieiun
nantes. Ore namque pallefcunt corpe atteruntur co
dis alta suspiria ducunt. ante mortem quoque mor
tiferis sese supplicibus tradunt. tantumque miseri labo
ris exercitum non pro dei amore sed pro sola huma
ne laudis ammiracione sedantur. Quidam incre
dibilem abstinentem ut hominibus curiosi sancti appa
reant. Sed hec bonum abstinentie talibus non est vir
tus reputanda sed vitium. quia bono male vtuntur

Ieiunium elemosinaque in abscondito sese amant
ut solus deus qui inspicit omnia meritum bonorum
operum rependat. Nam quae haec sub populari manifesta
conone faciunt. nequaquam a deo iustificat quae turba ser-
monem euangelicum ab hominibus receperunt merce-
dem suam. Ieiunia cum bonis operibus acceptabilia sunt
deo. Qui autem a cibis se abstinere et praua agunt de-
mones imitant. quibus non esca sed nequitia sepe
ad est. Ille enim bene abstinere cibo. quae et malicie
actibus et a mundi ieiunat abiciunt. Qui execra-
tionis studio non abstinentie voto. ab esca carnis
se suspenderunt. hi potius execranda sunt quae dei crea-
tura visibus humanis excessum reiciunt. Nichil e-
nim fidelibus in quantum nichilque iudicat esse immu-
dum attestante apostolo Omnia munda mundis co-
inquinatis autem et infidelibus nichil est mundum. sed
polluta sunt omnia eorum et mens et conscientia. Sper-
nitur ieiunium quod in vesperum repleto ciborum re-
ficitur. Neque enim reputanda est abstinentia
ubi fuerit ventris saturitas subsequuta. Spernitur
ieiunium quod in vesperum delictis pensatur
dicente ysaia propheta. Ecce in die ieiunij vestri
inuenitur voluntas vestra. Voluntas enim de-
licie intelliguntur. Sicut enim repetitio debiti et si-
milis contentio ac percussio. ita et delicta im-
probantur a propheta in ieiunio. Tota enim die e-
pulas in cogitatione ruminat. qui ad explendam

gulam vesperis sibi delicias preparat. Non est
corpis adhibenda immoderata abstinentia. ne dum
aplus grauiatur caro potest in edie nec malum
postea agat. nec bene facere incipiat a quod addidit
ut vsu mali careat. simul et boni officium dum plus
premitur perdat. Sollicita igitur discretione car-
nis moderanda est materies. scilicet ne aut integre
stringatur. aut immoderate laxetur. Infirmi-
tate carnis nimia preualente ad perfectionem peruen-
gere nemo potest. Nam quous sanctitatis amorem
quisque habeat ex seque tamen non valeat operis meritum
cui deseruire conatur cordis intentione. Corpis de-
bilis nimia etiam vires anime fragit. Mentis
quoque facit ingenium marcescere. nec valet quic-
quam boni per imbecillitatem perficere. Ne quid nimis
nam quicquid cum modo a temperamento fit salutare est
quicquid aut nimis a ultra modum est permissum
est. Studiumque suum in contraria vertit. In omni ope
modum a temperantiam oportet habere. Nam omne quod
excedit modum periculosum est. sicut aqua que si nimis
perbreves prebeat. non solum vllum vsum adhibet. sed
etiam periculum exhibet.

Explicit Liber Secundus.